

HUMANITZAR LA TERRA

LA MIRADA INTERNA

I. LA MEDITACIÓ

1. Aquí s'explica com convertir el sense-sentit de la vida en sentit i plenitud.
2. Aquí hi ha alegria, amor al cos, a la natura, a la humanitat i a l'esperit.
3. Aquí es renega dels sacrificis, del sentiment de culpa i de les amenaces d'ultratomba.
4. Aquí no s'oposa allò que és terrenal a allò que és etern.
5. Aquí es parla de la revelació interior a què arriba tot aquell que curosament medita en una cerca humil.

II. DISPOSICIÓ PER COMPENDRE

1. Sé com et sents, perquè puc experimentar el teu estat. Tu, però, no saps com s'experimenta el que jo dic. Per tant, si et parlo amb desinterès d'allò que fa feliç i lliure l'ésser humà, val la pena que intentis comprendre.
2. No pensis que comprendràs discutint amb mi. Si creus que contrariant-ho el teu enteniment s'aclareix, pots fer-ho; però aquest no és el camí que correspon en aquest cas.
3. Si em preguntes quina és l'actitud que convé, et diré que és la de meditar en profunditat i sense presses el que t'explico aquí.
4. Si repliques que tens coses més urgents de què ocupar-te, contestaré que si el teu desig és dormir o morir, jo no faré res per oposar-m'hi.
5. No argumentis tampoc que et desagrada la meua manera de presentar les coses, perquè això no ho dius pas de la closca quan t'agrada el fruit.
6. Exposo de la manera que em sembla adient, no de la que fora desitjable per als qui aspiren a coses allunyades de la veritat interior.

III. EL SENSE-SENTIT

En molts dies vaig descobrir aquesta gran paradoxa: aquells que havien portat el fracàs dins del seu cor pogueren albirar l'últim triomf; aquells que s'havien sentit triomfadors, restaren en el camí com a vegetals de vida difusa i apagada. En molts dies jo vaig arribar a la llum des de les obscuritats més obscures guiat no per l'ensenyança sinó per la meditació.

Així, el primer dia em vaig dir:

1. No hi ha sentit a la vida si tot acaba amb la mort.
2. Tota justificació de les accions, siguin menyspreables o excel·lents, és sempre un nou somni que deixa el buit al davant.
3. Déu és quelcom no segur.
4. La fe és quelcom tan variable com la raó i el somni.
5. "Allò que s'ha de fer" pot ser discutit totalment i no hi ha res que vingui definitivament a donar suport a les explicacions.
6. "La responsabilitat" d'aquell que es compromet en alguna cosa no és més gran que la responsabilitat d'aquell que no s'hi compromet.
7. Em moc segons els meus interessos i això no em converteix en covard però tampoc en heroi.
8. "Els meus interessos" no justifiquen ni desacrediten res.
9. "Les meves raons" no són millors ni pitjors que les raons dels altres.
10. La crueltat m'horroritza, però no per això i en si mateixa és pitjor o millor que la bondat.
11. Allò que és dit avui per mi o pels altres, no val demà.
12. Morir no és millor que viure o no haver nascut, però tampoc no és pitjor.
13. Vaig descobrir, no per ensenyança sinó per experiència i meditació, que no hi ha sentit a la vida si tot acaba amb la mort.

IV. LA DEPENDÈNCIA

El dia segon.

1. Tot allò que faig, sento i penso no depèn de mi.
2. Soc variable i depenc de l'acció del medi. Quan desitjo canviar el medi o el meu "jo", és el medi el que em canvia a mi. Llavors, cerco la ciutat o la natura, la redempció social o una nova lluita que justifiqui la meva existència... En cadascun d'aquests casos, el medi em porta a decidir per una actitud o l'altra. D'aquesta manera, els meus interessos i el medi aquí em deixen.
3. Dic, aleshores, que no importa qui o què decideix. Dic, en aquestes ocasions, que haig de viure, ja que soc en situació de viure. Dic tot això, però no hi ha res que ho justifiqui. Puc decidir-me, fluctuar o romandre. De tota manera, una cosa és millor que altra provisòriament, però en definitiva, no hi ha ni "millor" ni "pitjor".
4. Si algú em diu que qui no menja mor, li contestaré que, en efecte, així és i que està obligat a menjar esperonat per les seves necessitats, però no hi afegiré que la seva lluita per menjar justifica la seva existència. Tampoc no diré que això sigui dolent. Diré senzillament que es tracta d'un fet individual o col·lectivament necessari per a la subsistència, però sense sentit en el moment en què es perd l'última batalla.
5. Diré, a més, que em solidaritzo amb la lluita del pobre i de l'explotat i del perseguit. Diré que em sento "realitzat" amb aquesta identificació, però comprendré que no justifico res.

V. SOSPITA DEL SENTIT

El dia tercer.

1. De vegades m'he avançat a fets que després van succeir.
 2. De vegades he copsat un pensament llunyà.
 3. De vegades he descrit llocs que mai no vaig visitar.
 4. De vegades he explicat amb exactitud allò que succeí en la meva absència.
 5. De vegades una alegria immensa m'ha sorprès.
 6. De vegades una comprensió total m'ha envaït.
 7. De vegades una comunió perfecta amb tot m'ha extasiat.
 8. De vegades he trencat els meus somiejos i he vist la realitat d'una manera nova.
 9. De vegades he reconegut com vist de nou quelcom que veia per primera vegada.
- ... I tot això m'ha fet pensar. M'adono que sense aquestes experiències no podria haver sortit del sense-sentit.*

VI. SOMNI I DESPERTAR

El dia quart.

1. No puc prendre per real allò que veig en els meus somnis, tampoc allò que veig en semison, tampoc allò que veig despert però somiejant.
2. Puc prendre per real allò que veig despert i sense somieig. Allò no parla del que registren els meus sentits, sinó de les activitats de la meva ment quan es refereixen a les “dades” pensades. Perquè les dades ingènues o dubtoses lliuren els sentits externs, i també els interns, i també la memòria. El que val és que la meva ment ho sap quan està desperta i ho creu quan està adormida. Rarament percebo el que és real d’una manera nova i aleshores comprenc que les coses vistes normalment s’assemblen al son o s’assemblen al semison.

Hi ha una manera real d’estar despert: és la que m’ha dut a meditar profundament sobre les coses dites fins aquí, i és, a més, la que em va obrir la porta per descobrir el sentit de totes les coses existents.

VII. PRESENCIA DE LA FORÇA

El dia cinquè.

1. Quan era realment despert anava ascendint de comprensió en comprensió.
2. Quan era realment despert i em mancava vigor per continuar l'ascensió, podia extreure la Força de mi mateix. Era en tot el meu cos. Tota l'energia es trobava fins i tot en les cèl·lules més petites del meu cos. Aquesta energia circulava i era més ràpida i intensa que la sang.
3. Vaig descobrir que l'energia es concentrava en els punts del meu cos quan aquests actuaven i hi era absent quan no hi havia activitat.
4. Durant les malalties l'energia mancava o s'acumulava exactament en els punts afectats. Però si aconseguia restablir el seu passatge normal, moltes malalties començaven a retrocedir.

Alguns pobles van conèixer això i van actuar restablint l'energia mitjançant diversos procediments, que avui ens són estranys.

Alguns pobles van conèixer això i els seus escollits van actuar comunicant aquesta energia a d'altres i es van produir "il·luminacions" de comprensió i fins i tot "miracles" físics.

VIII. CONTROL DE LA FORÇA

El dia sisè.

1. Hi ha una manera de dirigir i concentrar la Força que circula pel cos.
2. Hi ha punts de control en el cos. D'ells depèn el que coneixem com a moviment, emoció i idea. Quan l'energia actua en aquests punts es produeixen les manifestacions motrius, emotives i intel·lectuals.
3. Segons l'energia actuï en el cos més internament o més superficialment sorgeixen el son profund, el semison o l'estat de despert... Ben segur, les aurèoles que envolten el cos o el cap dels sants (o dels grans desperts), a les pintures de les religions, al·ludeixen a aquest fenomen de l'energia que, de vegades, es manifesta més externament.
4. Hi ha un punt de control de l'estar-despert-veritable i hi ha una forma de portar la Força fins a ell.
5. Quan es porta l'energia a aquest lloc, tots els altres punts de control es mouen alteradament.

En comprendre això i llançar la Força cap a aquest punt superior, tot el meu cos va sentir l'impacte d'una energia enorme que va colpejar fortament la meva consciència i vaig ascendir de comprensió en comprensió. Però també vaig observar que podia baixar cap a les profunditats de la ment si perdia el control de l'energia. Vaig recordar llavors les llegendes sobre els "cels" i els "infern" i vaig veure la línia divisòria entre ambdós estats mentals.

IX. MANIFESTACIONS DE L'ENERGIA

El dia setè.

1. Aquesta energia en moviment podia "independitzar-se" del cos i, alhora, mantenir la seva unitat.
2. Aquesta energia unida era una mena de "doble cos" que corresponia a la representació cenesèsica del propi cos en l'interior de l'espai de representació. De l'existència d'aquest espai, així com de les representacions que corresponien a les sensacions internes del cos, les ciències que tractaven sobre els fenòmens mentals no en donaven prou notícies.
3. L'energia desdoblada (és a dir: imaginada com "a fora" del cos o "separada" de la seva base material) es dissolia com a imatge o es representava correctament depenent de la unitat interna que tingués qui operava així.
4. Vaig poder comprovar que l'"exteriorització" d'aquesta energia que representava el cos propi com "a fora" del cos, es produïa ja des dels nivells més baixos de la ment. En aquests casos succeïa que l'atemptat contra la unitat més primària de la vida provocava aquesta resposta com a salvaguarda d'allò amenaçat. Per això, en el trànsit d'alguns mitjans, amb un nivell de consciència baix i amb la seva unitat interna en perill, aquestes respostes eren involuntàries i no reconegudes com produïdes per ells mateixos sinó atribuïdes a altres entitats.

Els "fantasmes" o "esperits" d'alguns pobles o d'alguns endevinaires no eren sinó els "dobles" propis (les representacions pròpies), d'aquelles persones que s'hi sentien preses. Com el seu estat mental era enfosquit (en trànsit), per haver perdut el control de la Força, se sentien manejades per éssers estranys que de vegades produïen fenòmens notables. Sens dubte, molts "endimoniats" van patir aquests efectes. El que era decisiu, aleshores, era el control de la Força.

Això variava per complet tant la meva concepció de la vida corrent com de la vida posterior a la mort. Mitjançant aquests pensaments i experiències vaig anar perdent fe en la mort i des de llavors no hi crec, com no crec en el sense-sentit de la vida.

X. EVIDÈNCIA DEL SENTIT

El dia vuitè.

1. La real importància de la vida desperta se'm va fer palesa.
2. La real importància de destruir les contradiccions internes em va convèncer.
3. La real importància de manejar la Força a fi d'aconseguir unitat i continuïtat em va omplir d'un alegre sentit.

XI. EL CENTRE LLUMINÓS

El dia novè:

1. En la Força es trobava la "llum" que provenia d'un centre.
2. En la dissolució de l'energia hi havia un allunyament del centre i en la seva unificació i evolució, el corresponent funcionament del centre lluminós.

No em va estranyar trobar en pobles antics la devoció al déu Sol i vaig comprendre que si alguns van adorar l'astre perquè donava vida a la seva terra i a la natura, altres van advertir en aquest cos majestuós el símbol d'una realitat més gran.

Hi hagué els qui van anar més lluny encara i van rebre d'aquest centre dons incomptables que, de vegades, "van davallar" com a llengües de foc sobre els inspirats, de vegades com a esferes lluminoses, de vegades com a esbarzers ardents que es presentaven davant del creient temorós.

XII. ELS DESCOBRIMENTS

El dia desè.

Pocs, però importants, van ser els meus descobriments, que resumeixo d'aquesta manera:

1. La Força circula pel cos involuntàriament, però pot ser orientada per un esforç conscient. L'assoliment d'un canvi dirigit, en el nivell de consciència, brinda a l'ésser humà un indici rellevant d'alliberament de les condicions "naturals" que sembla que s'imposen a la consciència.
2. En el cos existeixen punts de control de les seves diverses activitats.
3. Hi ha diferències entre l'estat de despert-veritable i altres nivells de consciència.
4. Pot conduir-se la Força al punt del real despertar (entenen per "Força" l'energia mental que acompanya determinades imatges i per "punt" la ubicació d'una imatge en un "lloc" de l'espai de representació).

Aquestes conclusions em van fer reconèixer, en les oracions dels pobles antics, el germen d'una gran veritat, que s'enfosquí en els ritus i pràctiques externes, sense aconseguir desenvolupar el treball intern que, realitzat amb perfecció, posa l'home en contacte amb la seva font lluminosa.

Finalment, vaig advertir que els meus "descobriments" no eren tals sinó que eren deguts a la revelació interior a què accedeix tot aquell que, sense contradiccions, cerca la llum en el seu cor.

XIII. ELS PRINCIPIS

És diferent l'actitud davant la vida i les coses quan la revelació interna fereix com el llamp.

Seguint lentament els passos, meditant les coses dites i les coses encara sense dir, pots convertir el sense-sentit en sentit. No és indiferent el que facis amb la teva vida. La teva vida, sotmesa a lleis, es troba exposada davant de possibilitats a escollir. Jo no et parlo de llibertat. Et parlo d'alliberament, de moviment, de procés. No et parlo de llibertat com quelcom quiet, sinó d'alliberar-se pas a pas, com es va alliberant del necessari camí recorregut aquell que s'apropa a la seva ciutat. Aleshores, "el que cal fer" no depèn d'una moral llunyana, incomprendible i convencional, sinó de lleis: lleis de vida, de llum, d'evolució.

Heus aquí els anomenats "Principis" que poden ajudar en la recerca de la unitat interior.

1. Anar contra l'evolució de les coses és anar en contra d'un mateix.
2. Quan forces quelcom cap a un fi, produeixes el contrari.
3. No t'oposis a una gran força. Retrocedeix fins que aquella es debiliti, llavors avança amb resolució.
4. Les coses estan bé quan marxen en conjunt, no aïlladament.
5. Si per a tu estan bé el dia i la nit, l'estiu i l'hivern, has superat les contradiccions.
6. Si persegueixes el plaer, t'encadenes al sofriment. Però, mentre no perjudiquis la teva salut, gaudeix sense inhibició quan l'oportunitat es presenti.
7. Si persegueixes un fi, t'encadenes. Si tot el que fas ho realitzes com si fos un fi en si mateix, t'alliberes.
8. Faràs desaparèixer els teus conflictes quan els entenguis en la seva arrel última, no quan vulguis resoldre'ls.
9. Quan perjudiques els altres restes encadenat. Però, si no perjudiques d'altres, pots fer el que vulguis amb llibertat.
10. Quan tractes els altres com vols que et tractin, t'alliberes.
11. No importa en quin bàndol t'hagin posat els esdeveniments, el que importa és que compreguis que tu no has escollit cap bàndol.
12. Els actes contradictoris o unitius s'acumulen dins teu. Si repeteixes els teus actes d'unitat interna, ja res no podrà aturar-te.

Seràs com una força de la Natura quan no troba resistència al seu pas. Aprèn a distingir allò que és dificultat, problema, inconvenient, d'això que és contradicció. Si aquells et mouen o t'inciten, aquesta t'immobilitza en un cercle tancat.

Quan trobis una gran força, alegria i bondat en el teu cor, o quan et sentis lliure i sense contradiccions, agraeix immediatament en el teu interior. Quan et succeeixi el contrari, demana amb fe i aquell agraiment que vas acumular tornarà convertit i ampliat en benefici.

XIV. LA GUIA DEL CAMÍ INTERN

Si has comprès el que s'ha explicat fins aquí, pots experimentar, mitjançant un treball simple, la manifestació de la Força. Ara bé, no és igual que observis una posició mental més o menys correcta (com si es tractés d'una disposició al quefer tècnic), que assumeixis un to i una obertura emotiva propera a aquella que inspiren els poemes. És per això que el llenguatge emprat per transmetre aquestes veritats tendeix a facilitar aquesta posició, que posa amb més facilitat en presència de la percepció interna i no d'una idea sobre la "percepció interna".

Ara segueix amb atenció el que t'explicaré, ja que tracta sobre el paisatge intern que pots trobar en treballar amb la Força i de les direccions que pots imprimir als teus moviments mentals.

"Pel camí intern pots anar entenebrit o il·luminat. Atén a les dues vies que s'obren davant teu.

Si deixes que el teu ésser es llanci cap a regions obscures, el teu cos guanya el combat i ell domina. Aleshores, brollaran sensacions i aparences d'esperits, de forces, de records. Per aquella via es davalla més i més. Allí es troben l'Odi, la Venjança, l'Estranyesa, la Possessió, la Gelosia, el Desig de Romandre. Si davalles més encara, t'envairan la Frustració, el Ressentiment i tots aquells somiejos i desigs que han provocat ruïna i mort a la humanitat.

Si impulses el teu ésser cap a la direcció lluminosa, trobaràs resistència i fatiga a cada pas. Aquesta fatiga de l'ascens té els seus culpables. La teva vida pesa, els teus records pesen, les teves accions anteriors impedeixen l'ascens. Aquesta escalada és difícil per l'acció del teu cos que tendeix a dominar.

En els passos de l'ascens es troben regions estranyes de colors purs i sons no coneguts.

No fugis de la purificació que actua com el foc i que horroritza amb els seus fantasmes.

Rebutja el sobresalt i el descoratjament.

Rebutja el desig de fugir cap a regions baixes i obscures.

Rebutja la inclinació als records.

Resta en llibertat interior, amb indiferència cap al somieig del paisatge, amb resolució en l'ascens.

La llum pura clareja en els cims de les altes carenes muntanyoses i les aigües dels mil-colors baixen entre melodies irrecognoscibles cap a turons i prades cristal·lines.

No temis la pressió de la llum que t'allunya del seu centre cada vegada amb més força. Absorbeix-la com si fos un líquid o un vent, perquè veritablement, en ella hi ha la vida.

Quan trobis la ciutat amagada a la gran carena muntanyosa has de conèixer l'entrada. Això ho sabràs, però, en el moment en què la teva vida sigui transformada. Les seves enormes muralles estan escrites en figures, estan escrites en colors, estan 'sentides'. En aquesta ciutat es guarda el que està fet i el que està per fer... Per al teu ull intern, però, és opac allò que és transparent. Sí, els murs et són impenetrables!

Pren la Força de la ciutat amagada. Torna al món de la vida densa amb el teu front i les teves mans lluminoses."

XV. L'EXPERIÈNCIA DE PAU I EL PASSATGE DE LA FORÇA

1. Relaxa plenament el teu cos i aquieta la ment. Llavors, imagina una esfera transparent i lluminosa que baixa cap a tu i acaba per albergar-se en el teu cor. Reconixeràs al moment, que l'esfera deixa d'aparèixer com a imatge i es transforma en una sensació dins del pit.
2. Observa com la sensació de l'esfera s'expandeix lentament des del teu cor cap a fora del cos, alhora que la teva respiració es fa més àmplia i profunda. En arribar la sensació als límits del cos, pots aturar allí tota operació i registrar l'experiència de pau interior. Hi pots romandre el temps que et sembli adient. Aleshores, fes retrocedir aquesta expansió anterior (i arriba, com al començament, al cor) per desprendre't de la teva «esfera» i concloure l'exercici calmat i reconfortat. Aquest treball s'anomena "experiència de pau".
3. Però, en canvi, si volguessis experimentar el passatge de la Força, en lloc de retrocedir en l'expansió hauries d'augmentar-la i deixar que les teves emocions i tot el teu ésser la segueixin. No tractis de posar la teva atenció en la respiració. Deixa que actuï per si mateixa, mentre continues l'expansió fora del teu cos.
4. Haig de repetir-te això: en aquests moments, la teva atenció ha d'estar en la sensació de l'esfera que s'expandeix. Si no ho pots aconseguir, convé que t'aturis i ho intentis en una altra oportunitat. De totes maneres, si no produeixes el passatge podràs experimentar una interessant sensació de pau.
5. Si, en canvi, has anat més lluny, començaràs a experimentar el passatge. Des de les teves mans i altres zones del cos t'arribarà un to de sensació diferent de l'habitual. Després percebràs ondulacions progressives i al cap de poc temps brollaran amb vigor imatges i emocions. Deixa llavors que es produeixi el passatge...
6. En rebre la Força percebràs la llum o sons estranys, segons sigui la teva forma particular de representació habitual. En tot cas, serà important l'experimentació de l'ampliació de la consciència, la qual té com un dels indicadors una lucidesa més gran i disposició per comprendre el que succeeix.
7. Quan ho desitgis pots acabar amb aquest estat singular (si és que abans no s'ha anat diluint pel simple transcórrer del temps), imaginant o sentint que l'esfera es contrau i després surt de tu de la manera com havia arribat en començar tot això.
8. Interessa comprendre que, quasi sempre, nombrosos estats alterats de consciència han estat i són assolits posant en marxa mecanismes similars als descrits. Per descomptat que revestits d'estranyos rituals i de vegades reforçats per pràctiques d'esgotament, desenfrenament motriu, repetició i postures que, en tots els casos, alteren la respiració i distorsionen la sensació general de l'intracòs. En aquest camp, has de reconèixer la hipnosi, la mediumnitat i també l'acció de la droga, que actua per una altra via i produeix alteracions similars. I, per cert, tots els casos esmentats tenen per senyal el no control i el desconeixement d'allò que succeeix. Desconfia d'aquestes manifestacions i considera-les com a simples "trànsits" pels quals han passat els ignorants, els experimentadors i fins i tot els "sants", segons expliquen les llegendes.
9. Si has treballat observant el que s'ha recomanat pot passar, tanmateix, que no hagi aconseguit el passatge. Això no pot convertir-se en focus de preocupació sinó en indicador de manca de "soltesa" interior, que podria ser el reflex de molta tensió, problemes en la dinàmica de la imatge i, en suma, fragmentació en el comportament emotiu... La qual cosa, d'altra banda, serà present en la teva vida quotidiana.

XVI. PROJECCIÓ DE LA FORÇA

1. Si has experimentat el passatge de la Força podràs comprendre com, basant-se en fenòmens similars, però sense cap comprensió, pobles diferents van posar en marxa ritus i cultes, que després es van multiplicar sense fi. Mitjançant experiències del tipus ja esmentat, moltes persones van sentir els seus cossos “desdoblats”. L'experiència de la Força els va fer la sensació que aquesta energia podien projectar-la fora de si mateixos.
2. La Força fou “projectada” a d'altres i també a objectes particularment “aptes” per rebre-la i conservar-la. Confio que no et serà difícil entendre la funció amb què van complir certs sagraments en diferents religions i, igualment, el significat de llocs sagrats i de sacerdots, suposadament “carregats” amb la Força. Quan alguns objectes van ser adorats amb fe en els temples i se'ls va envoltar de cerimònia i ritus, segurament “van retornar” als creients l'energia acumulada per oració repetida. El fet que quasi sempre s'hagin vist aquestes coses per l'explicació externa, segons cultura, espai, història i tradició, és una limitació al coneixement del fet humà, quan l'experiència interna bàsica és una dada essencial per entendre tot això.
3. Aquest “projectar”, “carregar” i “restituir” la Força tornarà a ocupar-nos més endavant. Però ja et dic ara que el mateix mecanisme encara continua operant en societats dessacralitzades, on els líders i els homes de prestigi es troben nimbats d'una especial representació per a qui els veu i, fins i tot, voldria “tocar-los”, o apoderar-se d'un fragment de les seves robes, o dels seus estris.
4. Perquè tota representació d'allò que és “alt” va des de l'ull cap amunt de la línia normal de la mirada. I “altes” són les personalitats que “posseeixen” la bondat, la saviesa i la força. I en allò que és “alt” es troben les jerarquies i els poders, i les banderes, i l'Estat. I nosaltres, mortals comuns, hem d'“ascendir” en l'escala social i apropar-nos al poder com sigui. Que malament anem, manejats encara per aquests mecanismes que coincideixen amb la representació interna, amb el nostre cap en allò que és “alt” i els nostres peus aferrats a terra. Que malament anem, quan es creu en aquestes coses (i es creu perquè tenen la seva “realitat” en la representació interna). Que malament anem, quan la nostra mirada externa no és sinó una projecció ignorada de la interna.

XVII. PÈRDUA I REPRESSIÓ DE LA FORÇA

1. Les descàrregues més grans d'energia es produeixen per actes descontrolats. Aquests són: la imaginació sense fre, la curiositat sense control, la xerrameca sense mesura, la sexualitat excessiva i la percepció exagerada (mirar, sentir, tastar, etc. de manera desbordada i sense objectiu). Però, també has de reconèixer que molts actuen d'aquest mode perquè descarreguen les seves tensions, que d'altra manera serien doloroses. Si considerem això i veiem la funció que aconsegueixen aquestes descàrregues convindrà amb mi que no és raonable reprimir-les sinó més aviat ordenar-les.
2. Quant a la sexualitat, has d'interpretar correctament això: aquesta funció no ha de ser reprimida, perquè en aquest cas crea efectes mortificants i contradicció interna. La sexualitat s'orienta i conclou en el seu acte, però no és convenient que continuï afectant la imaginació o cercant un nou objecte de possessió de manera obsessiva.
3. El control del sexe per una determinada moral, social o religiosa, va servir a desigs que no tenien res a veure amb l'evolució, sinó més aviat amb el contrari.
4. La Força (l'energia de la representació de la sensació de l'intracòs), es va desdoblar cap a allò que és crepuscular en les societats reprimides i allà es van multiplicar els casos d'"endimoniats", "bruixots", sacrílegs i criminals de tota mena, que van gaudir amb el sofriment i la destrucció de la vida i la bellesa. En algunes tribus i civilitzacions, els criminals es van repartir entre els qui van ajusticiar i els ajusticiats. En altres casos, es va perseguir tot el que era ciència i progrés perquè s'oposava al que era irracional, el que era crepuscular i el que era reprimat.
5. En certs pobles primitius existeix encara la repressió del sexe, així com en altres considerats de "civilització avançada". És evident que, en uns i en altres, el signe destructiu és gran, tot i que en els dos casos l'origen de tal situació sigui diferent.
6. Si em demanes més explicacions, et diré que el sexe en realitat és sant i és el centre des del qual s'impulsa la vida i tota creativitat. Així com des d'allà s'impulsa també tota destrucció quan el seu funcionament no està resolt.
7. No creguis mai les mentides dels emmetzinadors de la vida quan es refereixen al sexe com a quelcom menyspreable. Al contrari, en ell hi ha bellesa i no és en va que està relacionat amb els millors sentiments de l'amor.
8. Per tant, tingues cura i considera'l com una gran meravella que ha de tractar-se amb delicadesa, sense convertir-lo en font de contradicció o desintegració de l'energia vital.

XVIII. ACCIÓ I REACCIÓ DE LA FORÇA

Anteriorment et vaig explicar: “Quan trobis una gran força, alegria i bondat en el teu cor o quan et sentis lliure i sense contradiccions, agraeix immediatament en el teu interior”.

1. “Agrair” significa concentrar els estats d'ànim positius, associats a una imatge, a una representació. Aquest estat positiu així associat permet que en situacions desfavorables, per evocació d'una cosa, sorgeixi aquella que la va acompanyar en moments anteriors. Com, a més, aquesta “càrrega” mental pot ser elevada per repeticions anteriors és capaç de desallotjar emocions negatives, que determinades circumstàncies poguessin imposar.
2. Per tot això, des del teu interior allò que vas demanar tornarà ampliat en benefici, sempre que hagi acumulat en tu nombrosos estats positius. I ja no necessito repetir que aquest mecanisme va servir (confusament) per “carregar a fora” objectes o persones, o bé entitats internes que es van “projectar” i hom cregué que atendrien precs i demandes.

XIX. ELS ESTATS INTERNS

Has d'adquirir ara prou percepció dels estats interns en què et pots trobar durant la teva vida i, particularment, durant el teu treball evolutiu. No tinc altra manera de fer la descripció que amb imatges (en aquest cas, al·legories). Aquestes, segons em sembla, tenen per virtut concentrar "visualment" estats d'ànim complexos. D'altra banda, la singularitat d'encadenar aquests estats, com si fossin diferents moments d'un mateix procés, introdueix una variant en les descripcions, sempre fragmentades, a què ens han acostumat els qui s'ocupen d'aquestes coses.

1. El primer estat, en què preval el sense-sentit (aquell que vam esmentar al començament), serà anomenat "vitalitat difusa". Tot s'orienta per les necessitats físiques, però sovint, aquestes es confonen amb desitjos i imatges contradictòries. Allà hi ha obscuritat en els motius i en els afers. Es roman en aquest estat vegetant, perdut entre formes variables. Des d'aquest punt només es pot evolucionar per dues vies: la via de la mort o la de la mutació.
2. La via de la mort et posa en presència d'un paisatge caòtic i obscur. Els antics van conèixer aquest passatge i quasi sempre el van ubicar "sota terra", o en les profunditats abissals. També alguns van visitar aquest regne per a després "ressuscitar" en nivells lluminosos. Copsa bé que "a sota" de la mort existeix la vitalitat difusa. Tal vegada la ment humana relacioni la desintegració mortal amb posteriors fenòmens de transformació i, també, tal vegada associï el moviment difús amb allò previ al naixement. Si la teva direcció és d'ascens, la "mort" significa un trencament amb la teva etapa anterior. Per la via de la mort s'ascendeix cap a un altre estat.
3. Arribant-hi es troba el refugi de la regressió. Des d'allà s'obren dos camins: el del penediment i aquell altre que va servir per a l'ascens, és a dir: el camí de la mort. Si prens el primer és perquè la teva decisió tendeix a trencar amb la teva vida passada. Si tornes pel camí de la mort, recaus en els abismes amb aquella sensació de cercle tancat.
4. Ara bé, et vaig dir que hi havia una altra senda per escapar de la vitalitat abismal, era la de la mutació. Si tries aquesta via és perquè vols emergir del teu estat penós, però sense estar disposat a abandonar alguns dels seus beneficis aparents. És, doncs, un fals camí conegut com el de la "mà torta". Molts monstres han sortit de les profunditats d'aquest passadís tortuós. Ells han volgut prendre els cels per assalt sense abandonar els inferns i, per tant, han projectat en el món mitjà una contradicció infinita.
5. Suposo que, ascendint des del regne de la mort i pel teu penediment conscient, has arribat ja a la morada de la tendència. Dues cornises estretes sostenen el teu estatge: la conservació i la frustració. La conservació és falsa i inestable. En caminar-hi t'il·lusionen amb la idea de permanència, però en realitat davalles veloçment. Si prens el camí de la frustració la teva pujada és penosa, encara que és l'única-no-falsa.
6. De fracàs en fracàs pots arribar al proper descans que s'anomena "estatge del desviament". Compte amb les dues vies que tens ara al davant: o prens el camí de la resolució, que et porta a la generació, o prens el del ressentiment, que et fa descendir de nou cap a la regressió. Allà ets plantat davant del dilema: o et decideixes pel laberint de la vida conscient (i ho fas amb resolució), o retornes ressentit a la teva vida anterior. Són nombrosos els qui no han aconseguit superar-se i tallen allà les seves possibilitats.
7. Però tu, que has ascendit amb resolució, et trobes ara a l'estatge conegut com "Generació". Allà tens tres portes: una es diu "Caiguda", una altra "Intent" i la tercera "Degradació". La Caiguda et porta directament a les profunditats i només un accident extern t'hi podria empènyer. És difícil que triïs aquesta porta. Mentre que aquella de la Degradació et porta indirectament als abismes, desfent camins, en una mena d'espiral turbulenta en què reconsideres contínuament tot el que

has perdut i tot el que has sacrificat. Aquest examen de consciència que porta a la Degradació és, per cert, un fals examen en què subestimes i desproporcionas algunes coses que compares. Tu compares l'esforç de l'ascens amb aquells "beneficis" que has abandonat. Però, si mires les coses de més a la vora, veuràs que no has abandonat res per aquest motiu sinó per altres. La Degradació comença, doncs, en falsejar els motius que, sembla ser, van ser aliens a l'ascens. Jo pregunto ara: Què traeix la ment? Potser els falsos motius d'un entusiasme inicial? Potser la dificultat de l'empresa? Potser el fals record de sacrificis que no van existir, o que van ser impulsats per altres motius? Jo et dic i et pregunto ara: casa teva es va incendiar fa temps. Per això vas decidir l'ascens, o ara penses que es va incendiar pel fet d'ascendir? Que potser has mirat una mica el que va succeir a altres cases dels voltants?... No hi ha cap dubte que has de triar la porta del mig.

8. Puja per l'escala de l'Intent i arribaràs a una cúpula inestable. Des d'allà, desplaçat per un passadís estret i sinuós que coneixeràs com la "volubilitat", fins a arribar a un espai ample i buit (com una plataforma), que s'anomena: "espai-obert-de-l'energia".
9. En aquest espai pots espantar-te pel paisatge desert i immens i per l'aterridor silenci d'aquesta nit transfigurada per enormes estels immòbils. Allà, exactament sobre el teu cap, veuràs clavada en el firmament la insinuant forma de la Lluna Negra... una estranya lluna eclipsada que s'oposa exactament al Sol. Allà has d'esperar l'albada, pacient i amb fe, perquè res dolent no pot succeir si et mantens calm.
10. En aquesta situació podria succeir que volguessis arranjar-hi una sortida immediata. Si això passés, podries encaminar-te a les palpentes a qualsevol lloc per tal de no esperar el dia prudentment. Has de recordar que allà (en la foscor) tot moviment és fals i genèricament és anomenat "improvisació". Si t'oblidessis del que ara et dic i comencessis a improvisar moviments, tingues per cert que series arrossegat per un remolí entre sendes i estatges fins al fons més obscur de la dissolució.
11. Que difícil resulta comprendre que els estats interns es troben encadenats els uns als altres! Si veiessis quina lògica inflexible té la consciència, advertiries que, en la situació descrita, qui improvisa a cegues, fatalment comença a degradar i a degradar-se; li sorgeixen després els sentiments de frustració, i va caient a continuació en el ressentiment i en la mort, i sobrevé l'oblit d'allò que algun dia va arribar a percebre.
12. Si en l'esplanada aconsegueixes assolir el dia, sorgirà davant dels teus ulls el Sol radiant que ha d'enllumenar-te per primera vegada la realitat. Llavors veuràs que en tot el que existeix viu un Pla.
13. És difícil que caiguis des d'allà, excepte que voluntàriament vulguis descendir cap a regions més obscures per dur la llum a les tenebres.

No és valuós desenvolupar més aquests temes, perquè sense experiència enganyen i traslladen allò que és realitzable al camp de la imaginació. Que serveixi el que s'ha dit fins aquí. Si el que s'ha explicat no et fos útil, què podries objectar, ja que res no té fonament ni raó per a l'escepticisme, proper a la imatge d'un mirall, al so d'un ressò, a l'ombra d'una ombra.

XX. LA REALITAT INTERIOR

1. Atén les meves consideracions. Només hi hauràs d'intuir fenòmens al·legòrics i paisatges del món extern. Però també hi ha descripcions reals del món mental.
2. Tampoc no has de creure que els "llocs" per on passes en el teu caminar tinguin algun tipus d'existència independent. Confusió similar va fer enfosquir sovint ensenyances profundes i així, fins avui, alguns creuen que cels, inferns, àngels, dimonis, castells encantats, ciutats remotes i d'altres, tenen realitat visible per als "il·luminats". El mateix prejudici, però amb interpretació inversa, s'ha apoderat d'escèptics sense saviesa que van prendre aquestes coses per simples il·lusions o al·lucinacions patides per ments enfebrades.
3. Haig de repetir, aleshores, que en tot això has de comprendre que es tracta de veritables estats mentals, encara que simbolitzats amb objectes propis del món extern.
4. Tingues en compte el que s'ha dit i aprèn a descobrir la veritat darrere les al·legories que de vegades desvien la ment, però que de vegades tradueixen realitats impossibles de copsar sense representació.

Quan es va parlar de les ciutats dels déus on van voler arribar nombrosos herois de diferents pobles; quan es va parlar de paradisos, en què deus i homes conviuen en original natura transfigurada; quan es va parlar de caigudes i diluvis es va dir una gran veritat interior.

Després, els redemptors van portar els seus missatges i arribaren a nosaltres en doble naturalesa, per tal de restablir aquella nostàlgica unitat perduda. També llavors es va dir una gran veritat interior.

Tanmateix, quan es va dir tot allò col·locant-ho fora de la ment, es va errar o es va mentir.

Inversament, el món extern confós amb la interna mirada obliga aquesta a recórrer nous camins.

Així, avui vola cap als estels l'heroi d'aquesta edat. Vola a través de regions abans ignorades. Vola cap a fora del seu món i, sense saber-ho, va impulsat fins a l'intern i lluminós centre.

EL PAISATGE INTERN

I. LA PREGUNTA

1. Heus ací la meua pregunta: a mesura que la vida passa, creix dins teu la felicitat o el sofriment? No demanis que defineixi aquestes paraules. Respon d'acord amb allò que sents...
2. Encara que savi i poderós, si no creix en tu i en els que t'envolten la felicitat i la llibertat, rebutjaré el teu exemple.
3. Accepta, en canvi, la meua proposta: segueix el model d'allò que neix, no d'allò que s'encamina cap a la mort. Salta per sobre del teu sofriment i, llavors, no creixerà l'abisme, sinó la vida que hi ha dins teu.
4. No hi ha passió, ni idea, ni acte humà que es desentengui de l'abisme. Per tant, tractem l'únic que mereix ser tractat: l'abisme i allò que el sobrepassa.

II. LA REALITAT

1. Tu què vols? Si dius que el més important és l'amor o la seguretat, llavors parles d'estats d'ànim, de quelcom que no veus.
2. Si dius que el més important són els diners, el poder, el reconeixement social, la causa justa, Déu o l'eternitat, llavors, parles de quelcom que veus o que imagines.
3. Ens posarem d'acord quan diguis: "Vull la causa justa perquè rebutjo el sofriment!"; "... vull això perquè em tranquil·litza; no vull allò perquè em desconcerta o em violenta".
4. Serà doncs que tota aspiració, tota intenció, tota afirmació i tota negació tenen per centre el teu estat d'ànim? Podries replicar que tant trist com alegre, un nombre és sempre el mateix i que el sol és el sol, encara que no existeixi l'ésser humà.
5. Jo et diré que un nombre és diferent a si mateix segons hagi de donar o rebre, i que el sol ocupa més lloc en els éssers humans que en els cels.
6. L'esclat d'un bri encès, o d'un estel, dansa per al teu ull. Així, no hi ha llum sense ull i si un altre fora l'ull, efecte diferent tindria aquest esclat.
7. Per tant, que el teu cor afirmi: "Estimo aquest esclat que veig!", però que mai no digui, "ni el sol, ni el bri, ni l'estel, no tenen res a veure amb mi!".
8. De quina realitat parles al peix i al rèptil, al gran animal, a l'insecte petit, a l'au, a l'infant, a l'ancià, a qui dorm i a qui fred o enfebrat vigila en el seu càlcul o en el seu espant?
9. Dic que l'eco d'allò que és real mormola o retruny segons l'oïda que percep; que si una altra fora l'oïda, un altre cant tindria el que tu anomenes "realitat".
10. Per tant, que el teu cor afirmi: "Estimo la realitat que construeixo!".

III. EL PAISATGE EXTERN

Mira com, lentament, camina aquella parella. Mentre ell li enllaça la cintura, ella reclina el seu cap sobre la seva espatlla amistosa. I avancen en la tardor de les fulles crepitants... en l'expiració del groc, el vermell i el violeta. Joves i bells avancen, tanmateix, cap a la tarda de la boira plomissa. Un plugim fred i els jocs dels infants, sense infants, en jardins deserts.

1. Per a uns, això revifa suaus i potser amables nostàlgies. Per a d'altres, allibera somnis. Per a alguns altres, promeses que es compliran en els dies radiants que vindran. Així, davant un mateix mar, aquest s'angoixa i aquell, reconfortat, s'expandeix. I mil més, esglaiats, contemplen els penyals gelats; mentre altres admiren aquells cristalls tallats a escala gegantina. Uns deprimits, altres exaltats, davant el mateix paisatge.
2. Si un mateix paisatge és diferent per a dues persones, on rau la diferència?
3. Ha de succeir amb allò que es veu i amb allò que s'escolta. Pren com a exemple la paraula "futur". Aquest es crispa, aquell roman indiferent i un tercer sacrificaria el seu "avui", per ella.
4. Pren com a exemple la música. Pren com a exemple les paraules amb significat social o religiós.
5. De vegades succeeix que un paisatge és reprovat o acceptat per les multituds i els pobles. No obstant això, aquesta reprovació o acceptació, es troba en el paisatge?, o en el si de les multituds i els pobles?
6. Entre la sospita i l'esperança, la teva vida s'orienta cap a paisatges que coincideixen amb quelcom que hi ha dins teu.
7. Tot aquest món que no has triat, sinó que se t'ha donat perquè l'humanitzis, és el paisatge que més creix quan creix la vida. Per tant, que el teu cor mai no digui: "Ni la tardor, ni el mar, ni les muntanyes gelades no tenen res a veure amb mi", sinó que afirmi: "Estimo la realitat que construeixo!".

IV. EL PAISATGE HUMÀ

Si un estel llunyà està lligat a tu, què haig de pensar d'un paisatge vivent, en què els cérvols eludeixen els arbres anyencs i els animals més salvatges llepen llurs cries suaument? Què haig de pensar del paisatge humà, en què convivint l'opulència i la misèria uns nens riuen i altres no troben forces per expressar el seu plor?

1. Perquè si dius: "Hem arribat a altres planetes", has de declarar també: "Hem massacrat i esclavitzat pobles sencers, hem abarrotat les presons amb gent que demanava llibertat, hem mentit des de l'albada fins a la nit... hem falsejat el nostre pensament, el nostre afecte, la nostra acció. Hem atemptat contra la vida a cada pas, perquè hem creat sofriment".
2. En aquest paisatge humà, conec el meu camí. Què passarà si ens creuem en direcció oposada? Jo renuncio a tot bàndol que proclami un ideal més alt que la vida i a tota causa que, per imposar-se, generi sofriment. Així que, abans d'acusar-me per no formar part de faccions, examina les teves mans, no fos cas que hi descobreixis la sang dels còmplices. Si creus que és

valent comprometre-s'hi, què diràs d'aquell a qui tots els bàndols assassins acusen de no comprometre's? Vull una causa digna del paisatge humà: la que es compromet a superar el dolor i el sofriment.

3. Nego tot dret a l'acusació que provingui d'un bàndol amb una història (propera o llunyana) en què figuri la supressió de la vida.
4. Nego tot dret a la sospita que provingui d'aquells que oculten llurs rostres sospitosos.
5. Nego tot dret a bloquejar els camins nous que necessita recórrer l'ésser humà, encara que es posi com a màxim argument la urgència actual.
6. Ni tan sols el pitjor del criminal m'és estrany. I si ho reconec en el paisatge, ho reconec en mi. Així és que vull superar allò que en mi i en tot ésser humà, lluita per suprimir la vida. Vull superar l'abisme!

Tot món a què aspirem, tota justícia que reclames, tot amor que busques, tot ésser humà que voldries seguir o destruir, també és dins teu. Tot el que canviï dins teu, canviarà la teva orientació en el paisatge en què vius. De manera que si necessites res nou, hauràs de superar allò que és vell que domina en el teu interior. I com ho faràs? Començaràs per advertir que encara que canviïs de lloc, portes amb tu el teu paisatge intern.

V. EL PAISATGE INTERN

1. Tu cerques allò que creus que et farà feliç. Això que creus, però, no coincideix amb el que un altre cerca. Podria succeir que tu i aquell anheléssiu coses oposades, i que arribéssiu a creure que la felicitat de l'un s'oposa a la de l'altre; o bé, que anheléssiu la mateixa cosa i en ser única o escassa, arribéssiu a creure, de la mateixa manera, que la felicitat de l'un s'oposa a la de l'altre.
2. Sembla, doncs, que es podria disputar tant per un mateix objecte com per objectes oposats entre si. Lògica estranya la de les creences, capaç de moure un comportament similar respecte d'un objecte i del seu oposat!
3. En el moll d'allò que creus s'ha de trobar la clau d'allò que fas. Tan poderosa és la fascinació d'allò que creus, que afirmes la seva realitat encara que només existeixi en el teu cap.
4. Però tornem al punt: tu cerques allò que creus que et farà feliç. Allò que creus de les coses no rau en elles, sinó en el teu paisatge intern. Quan tu i jo mirem aquesta flor podem coincidir en moltes coses. Però quan dius que et donarà la felicitat suprema, em dificultes tota comprensió, perquè ja no parles de la flor, sinó del que creus que ella farà en tu. Parles d'un paisatge intern que tal vegada no coincidirà amb el meu. N'hi haurà prou que facis un pas més, per tractar d'imposar-me el teu paisatge. Mesura les conseqüències que es poden derivar d'aquest fet.
5. És clar que el teu paisatge intern no és només allò que creus de les coses, sinó també allò que recordes, allò que sents i allò que imagines sobre tu i els altres; sobre els fets, els valors i el món en general. Potser haurem de comprendre això: paisatge extern és allò que percebem de les coses; paisatge intern és allò que en tamisem amb el sedàs del nostre món intern. Aquests paisatges són un i constitueixen la nostra visió indissoluble de la realitat.

VI. CENTRE I REFLEX

“Paisatge extern és allò que percebem de les coses; paisatge intern és allò que en tamisem amb el sedàs del nostre món intern. Aquests paisatges són un i constitueixen la nostra visió indissoluble de la realitat”. I és per aquesta visió que ens orientem en una direcció o en una altra.

1. Però és clar que, a mesura que avances, es modifica la teva visió.
2. No hi ha aprenentatge, per petit que sigui, que s'acompleixi només en contemplar. Aprens perquè fas alguna cosa amb allò que contemples i com més fas, més aprens, ja que segons avances es modifica la teva visió.
3. Què has après sobre el món? Has après el que has fet. Què vols del món? Vols segons el que t'ha succeït. Què no vols del món? No vols segons el que t'ha passat.
4. Escolta'm, genet que cavalques a cavall del temps: pots arribar al teu paisatge més profund per tres sendes diferents. I què trobaràs en el seu interior? Emplaça't en el centre del teu paisatge intern i veuràs que tota direcció multiplica aquest centre.
5. Envoltat per una muralla triangular de miralls, el teu paisatge es reflecteix infinitament, en matisos infinits. I allà, tot moviment es converteix i es recompon una vegada i una altra, a mesura que orientis la teva visió pel camí d'imatges que hakis triat. Pots arribar a veure davant teu la teva pròpia esquena i en moure una mà a la dreta, aquesta respondrà a l'esquerra.
6. Si ambicionas alguna cosa en el mirall del futur, veuràs que corre en direcció oposada en el mirall de l'avui, o del passat.
7. Genet que cavalques a cavall del temps, què és el teu cos sinó el temps mateix?

VII. DOLOR, SOFRIMENT I SENTIT DE LA VIDA

1. La fam, la set, la malaltia i tota injúria corporal són el dolor. El temor, la frustració, la desesperança i tota injúria mental són sofriment. El dolor físic retrocedirà a mesura que avancin la societat i la ciència. El sofriment mental retrocedirà a mesura que avanci la fe en la vida, això vol dir: a mesura que la vida cobri un sentit.
2. Si tal vegada t'imagines com un bòlid fugaç que ha perdut la seva lluentor en tocar aquesta terra, acceptaràs el dolor i el sofriment com la naturalesa mateixa de les coses. Però si creus que has estat llançat al món per accomplir la missió d'humanitzar-lo, agrairàs als qui et van precedir i van construir, amb penes i treballs, el teu graó per continuar l'ascens.
3. Anomenador de mil noms, constructor de sentit, transformador del món... els teus pares i els pares dels teus pares es continuen en tu. No ets un bòlid que cau sinó una sageta brillant que vola cap als cels. Ets el sentit del món i quan aclareixes el teu sentit il·lumines la terra. Quan perds el teu sentit, la terra s'enfosqueix i s'obre l'abisme.
4. Et diré quin és el sentit de la teva vida aquí: humanitzar la terra! Què és humanitzar la terra? És superar el dolor i el sofriment, és aprendre sense límit, és estimar la realitat que construeixes.

5. No puc demanar-te que vagis més enllà, però tampoc no serà un ultratge que jo afirmi: “Estima la realitat que construeixes i ni tan sols la mort no aturarà el teu vol!”.
6. No acompliràs la teva missió si no poses les teves forces en vèncer el dolor i el sofriment en aquells que t’envolten. I si aconsegueixes que, alhora, ells emprenguin la tasca d’humanitzar el món, obriràs el seu destí cap a una vida nova.

VIII. EL GENET I LA SEVA OMBRA

Quan el sol va enrogir el camí, la silueta s’allargà entre pedres i matolls severes. I el genet alentí la marxa fins a aturar-se molt a prop d’un foc jove. I un home vell, que amb les seves mans acaritava les flames, saludà el genet. Aquest desmuntà i ambdós parlaren. Després el genet continuà el seu camí.

Quan l’ombra caigué sota l’unglot del cavall, el genet es va detenir un instant i intercanvià paraules amb un home que el va aturar a la vora del camí.

Quan l’ombra s’allargà a l’esquena del genet, ja no minorà el pas i un jove que va voler detenir-lo aconseguí cridar: “Vas en direcció oposada!”.

Però la nit desmuntà el genet i només va veure l’ombra en la seva ànima. Llavors, sospirant per a si mateix i per als estels, va dir:

“En un mateix dia un vell em parlà de la solitud, la malaltia i la mort, un home sobre com són les coses i les realitats de la vida. Finalment, un jove ni tan sols em va parlar sinó que, cridant, va voler desviar el meu camí en direcció desconeguda. El vell sentia por de perdre les seves coses i la seva vida, l’home, por de no aconseguir tenir el que creia que eren les seves coses i la seva vida i, el jove, por a no poder escapar de les seves coses i la seva vida.

Estranys encontres aquests en què l’ancià pateix pel curt futur i es refugia en el seu llarg passat. L’home pateix per la seva situació actual i busca aixopluc en allò que va passar o haurà de succeir, segons s’ho ajusti pel davant o pel darrere. I el jove pateix perquè un curt passat li rosegava els talons i impulsa la seva fuga cap al llarg futur. Malgrat això, reconec en el rostre dels tres el meu propi rostre i em sembla advertir que tot ésser humà, sigui quina sigui la seva edat, pot transitar per aquests temps i veure-hi fantasmes que no existeixen. O existeix avui aquella ofensa de la meva joventut? O existeix avui la meva vellesa? O nia avui, en aquesta obscuritat, la meva mort?

Tot sofriment llisca per record, per imaginació o per allò que es percep. Però, gràcies a aquestes tres vies, existeix el pensament i l’afecte i el quefer humà. Ha de ser, llavors, que si aquestes vies són necessàries, també són conductes de destrucció si les contamina el sofriment.

Però, el sofriment no serà l’avís que ens dona la vida quan el seu corrent és invertit? La vida pot ser invertida per quelcom (desconegut per a mi) que la pren. Així doncs, aquell ancià, aquell home i aquell jove, alguna cosa han fet amb les seves vides per invertir-les”.

Llavors, el genet que meditava en l’obscuritat de la nit, s’adormí. I en adormir-se somnià, i en el seu somni s’il·luminà el paisatge. Allà estava en el centre d’un espai triangular, emmurallat per miralls. Els miralls reflectien la seva imatge i la multiplicaven. Segons triés una direcció, es veia com ancià, en

prendre'n una altra el seu rostre era d'home o, finalment, de xicot... Però ell se sentia com un infant, en el centre de si mateix.

Aleshores, succeí que tot començà a enfosquir-se i quan no va poder reconèixer res més que una obscuritat feixuga, es despertà. Obrí els ulls i veié la llum del sol. Després muntà la seva cavalcadura i en veure que l'ombra s'allargava, va dir-se: "És la contradicció la que inverteix la vida i genera sofriment... El sol s'oposa perquè el dia sigui nit, però el dia serà segons el que jo faci amb ell".

IX. CONTRADICCIÓ I UNITAT

1. La contradicció inverteix la vida. La inversió d'aquest corrent creixent de la vida és el que s'experimenta com a sofriment. Per això, el sofriment és el senyal que adverteix de la necessitat de canvi en la direcció de les forces que s'oposen.
2. Aquell que es troba aturat en la marxa per la seva frustració repetida, es troba aparentment aturat perquè, en veritat, regressa. I una vegada i una altra els fracassos passats tanquen el seu futur. Qui se sent frustrat, veu el futur com a repetició del seu passat, alhora que experimenta la necessitat de separar-se'n.
3. El que apressat pel ressentiment escomet el futur, què no farà per venjar en revenja intricada el seu passat?
4. I en la frustració i en el ressentiment es violenta el futur per tal que corbi el seu lloc en retorn sofrent.
5. De vegades els savis recomanaren l'amor com a escut protector dels embats sofrents... Però la paraula "amor", paraula enganyosa, significa per a tu la revenja del passat o una original, límpida i desconeguda aventura llançada a l'avenir?
6. Així com he vist allò que és solemne cobrir grotescament allò que és ridícul, així com he vist la vàcua serietat posar dol a la gracilitat del talent, he reconegut en molts amors l'autoafirmació vindicativa.
7. Quina imatge tens dels savis? No és cert que els conceptes com éssers solemnes, de maneres pausades... com els que han sofert enormement i en funció d'aquest mèrit, et conviden des de les altures amb frases suaus en què es repeteix la paraula "amor"?
8. Jo, en tot veritable savi, he vist un infant que corre enjogassat pel món de les idees i les coses, que crea bombolles generoses i brillants que ell mateix fa esclatar. En els ulls guspirejants de tot savi veritable he vist "dansar cap al futur els peus lleugers de l'alegria". I molt poques vegades he escoltat dels seus llavis la paraula "amor"... perquè un savi veritable no jura mai en va.
9. No creguis que amb la venjança purifiques el teu passat sofrent, ni tampoc per usar "amor" com a paraula poderosa o com a recurs d'un nou parany.
10. Estimaràs veritablement quan construeixis amb el punt de mira posat en el futur. I si recordes el que va ser un gran amor, només hauràs d'acompanyar-lo amb nostàlgia suau i silenciosa i agrair l'ensenyament que ha arribat fins al teu avui.

11. Així és que no trencaràs el teu sofriment passat, falsejant o envilint el futur. Ho faràs canviant la direcció de les forces que et provoquen contradicció.
12. Crec que sabràs distingir entre el que és dificultat (benvinguda sigui, ja que pots saltar-hi per sobre) i el que és contradicció (laberint solitari sense punt de sortida).
13. Tot acte contradictori que, per qualsevol circumstància, hagi efectuat en la teva vida té un sabor inequívoc de violència interna i de traïció a tu mateix. I no importarà per quins motius et vas trobar en aquella situació, sinó com vas organitzar la teva realitat, el teu paisatge, en aquell instant precís. Quelcom es fracturà i canvià el teu rumb. Això et predisposà a una nova fractura. Així és que tot acte contradictori t'orienta cap a la seva repetició, de la manera que tot acte d'unitat, també busca ressorgir més endavant.
14. En els actes quotidians es vencen dificultats, s'aconsegueixen objectius petits o s'apleguen fracassos minúsculs. Són actes que complauen o desagraden, però que acompanyen la vida diària com les bastides d'una gran construcció. No són la construcció, però són necessàries perquè s'efectuï. Potser, aquestes bastides siguin d'un material o un altre, això no importarà mentre siguin idònies per al seu objectiu.
15. Pel que fa a la construcció en si, on posis material defectuós, multiplicaràs el defecte i, on el posis sòlid, projectaràs la solidesa.
16. Els actes contradictoris o unitius fan a la construcció essencial de la teva vida. En el moment que t'hi trobis enfrontat, no has d'equivocar-te, perquè si ho fas, comprometràs el teu futur i invertiràs el corrent de la teva vida... Com sortiràs després del sofriment?
17. Succeeix, però, que en aquests moments són ja nombrosos els teus actes contradictoris. Si des dels fonaments tot és falsejat, què resta per fer? Potser desmuntar tota la teva vida per començar de nou? Permet-me dir-te que no crec que tota la teva construcció sigui falsa. Per consegüent, abandona idees dràstiques que et puguin ocasionar mals més grans que els que pateixes avui.
18. Una vida nova no es basa en la destrucció dels "pecats" anteriors, sinó en el seu reconeixement de tal manera que, d'ara endavant, resulti clara la inconveniència d'aquelles errades.
19. Una vida comença quan comencen a multiplicar-se els actes unitius, de manera que la seva excel·lència vagi compensant (fins a finalment desequilibrar favorablement) la relació de forces anterior.
20. En això has de ser molt clar: tu no estàs en guerra amb tu mateix. Començaràs a tractar-te com un amic amb qui t'has de reconciliar, perquè la vida mateixa i la ignorància t'hi han allunyat.
21. Necessitaràs una primera decisió per reconciliar-te comprenent les teves contradiccions anteriors. Després, una nova decisió per voler vèncer les teves contradiccions. Per acabar, la decisió de construir la teva vida amb actes d'unitat i rebutjar els materials que tant perjudici han atret sobre el teu cap.
22. En efecte, és convenient que aclareixis en el teu passat i en la teva situació actual els actes contradictoris que veritablement et tenen presoner. Per reconèixer-los, et basaràs en els sofriments acompanyats de violència interna i del sentiment de traïció a tu mateix. Són senyals nets.
23. No estic dient que hagi de mortificar-te en recomptes exhaustius sobre el passat i el moment actual. Recomano, simplement, que consideris tot allò que canvià el teu rumb en direcció desafortunada i que et manté lligat amb forts fermalls. No t'enganyis un cop més en dir-te que són "problemes superats". No està superat, ni comprés adequadament, allò que no s'ha confrontat amb una nova força que compensi i sobrepassi la seva influència.

24. Tots aquests suggeriments tindran valor si estàs disposat a crear un nou paisatge en el teu món intern. Però, res no podràs fer per tu, pensant només en tu. Si vols avançar, algun dia hauràs d'admetre que la teva missió és humanitzar el món que t'envolta.

Si vols construir una nova vida lliure de contradiccions, que superi creixentment el sofriment, tindràs en compte dos arguments falsos: el primer s'ofereix com a la necessitat de solucionar els problemes íntims abans d'escometre cap acció constructiva en el món. El segon apareix com a un oblit total de si, com una declamació de "compromís amb el món".

26. Si vols créixer, ajudaràs a créixer els qui t'envolten. I això que afirmo, estiguis o no d'acord amb mi, no admet una altra sortida.

X. L'ACCIÓ VÀLIDA

1. Tota inversió en el corrent creixent de la vida s'experimenta com a sofriment. Per això no només la contradicció és font d'injúria mental. Però mentre nombroses formes de sofriment poden ser sobrepassades per imperi de les circumstàncies, la contradicció roman teixint la seva obscura xarxa d'ombres.
2. Qui no ha sofert la pèrdua d'afectes, d'imatges, d'objectes? Qui no ha temut, qui no ha desesperat, qui no ha compadit i qui no s'ha agitat en rebel·lió irritada contra els homes, la natura o els desenllaços fatals no volguts? Tanmateix, allò que es va témer en l'obscuritat, s'esfumà amb el dia i molt d'allò que es perdé, fou oblidat. Però aquella íntima traïció a si mateix perdura en el passat i enverina el futur.
3. El més important de la vida humana es construeix amb materials d'unitat o contradicció. I aquesta és la memòria profunda que continua projectant l'existència més enllà de tot límit aparent, o que la desintegra en el precís llindar. Càpiga a tot ésser humà en la seva revisió final la rememoració de la seva unitat interna!
4. I, quin és el sabor de l'acte d'unitat? Per reconèixer-lo, et basaràs en la pau profunda que, acompanyada d'una alegria suau, et situa en acord amb tu mateix. Aquest acte té per senyal la veritat més íntegra, perquè s'hi unifiquen en amistat estreta el pensament, el sentiment i el fer en el món. Acció vàlida indubtable que s'afirmaria mil vegades més si es visqués el mateix nombre de vides!
5. Tot fenomen que fa retrocedir el sofriment en altres, es registra en qui el produeix com a un acte vàlid, com a un acte d'unitat.
6. Entre dues tendències es limita el fer: allà l'abisme que creix en la contradicció i, per damunt, el vol que permet sobrepassar-lo en acte vàlid.
7. I la corda de la vida pren la seva modulació singular, en afliuxar-se o tensar-se, fins a aconseguir la nota a què s'aspira. Hi ha d'haver una nota i un ajustament i un procediment especial, de manera que la vibració rodi i després es multipliqui de manera convenient.
8. La moral dels pobles balbucejà amb l'home a mesura que aquest es posà dempeus en el paisatge. I la moral assenyalà el "sí" i el "no" de l'acció, reivindicant el que era "bo" i perseguint el que era "dolent". Seguirà el que era bo sent bo en aquest paisatge tan divers? Si un Déu

immutable així ho afirma, sia! Però si Déu ha desaparegut per a molts, qui queda ja per ser jutjat? Perquè la llei canvia amb l'opinió dels temps.

9. Aquest és el punt: aquells principis d'acció vàlida que permetin a tot ésser humà viure en unitat interna, seran imatges fixes que caldrà obeir o correspondran a allò que s'experimenti quan se'ls refusi o se'ls compleixi?
10. No discutirem aquí la naturalesa dels principis d'acció vàlida. En tot cas, tindrem en compte la necessitat de la seva existència.

XI. PROJECCIÓ DEL PAISATGE INTERN

Hem parlat del paisatge, del sofriment, de la contradicció i d'aquells actes que donen unitat al corrent de la vida. Es podria creure que tot això roman tancat a l'interior de cada ésser humà o, en tot cas, s'exterioritza com acció individual sense més conseqüència. Doncs bé, les coses són de manera oposada.

1. Tota contradicció inverteix la vida i compromet el futur de qui la pateix i d'aquells que estan en contacte amb aquell agent transmissor d'infortuni. Tota contradicció personal contamina el paisatge humà immediat com a malaltia invisible que es detecta només en els efectes.
2. Antigament, es culpava dimonis i bruixots per tota plaga que fustigava les regions. Però, amb el temps, l'avenç de la ciència va fer més per acusadors i acusats que el mil·lenari clamor irresponsable. En quin bàndol hauries compromès la teva opinió? Tant de la banda dels purs com de la banda dels rèprobes, només hauries enfangat la teva matusseria.
3. Encara ara, quan busques els culpables de les teves desgràcies et sumes a la llarga cadena de la superstició. Reflexiona, per tant, abans d'aixecar el dit, perquè potser l'accident o, en altres casos la projecció de les teves contradiccions, provocaren els tristos desenllaços.
4. Que els teus fills s'orientin en direcció oposada als teus designis, té més a veure amb tu que amb el teu veí i, per cert, amb un terratrèmol que hagi succeït en una altra latitud del món.
5. Així és que si la teva influència arriba a un poble, tingues molta cura de sobrepassar la teva contradicció per tal de no enverinar l'aire que tots els altres respirin. Tu seràs responsable per tu i per aquells que apleguis al teu voltant.
6. Per tot això, si la teva missió consisteix a humanitzar la terra, enforteix les teves mans de noble llaurador.

XII. COMPENSACIÓ, REFLEX I FUTUR

1. És que per ventura la vida és només acció i reacció? La fam somieja amb la sacietat, allò que està empresonat amb allò que és lliure, el dolor busca el plaer i el plaer es fastigueja de si mateix.
2. Si la vida és només persecució de seguretat per a qui tem el futur, afirmació d'ell mateix per al desorientat, anhel de venjança per a la frustració passada... quina llibertat, responsabilitat i compromís podrà sostenir-se com a bandera invicta?
3. I si la vida és només el mirall que reflecteix un paisatge, com podrà canviar allò que reflecteix?
4. Entre la mecànica freda de pèndols, o l'òptica fantasmal de només miralls, què afirmes tu que afirmi sense negar? Què afirmes sense retorn, o sense repetició aritmètica?
5. Si afirmes allò que es busca a si mateix, allò que té per naturalesa transformar-se, que no té sacietat i que per essència és obert al futur, llavors estimes la realitat que construeixes. Aquesta és doncs la teva vida: la realitat que construeixes!
6. I hi haurà acció i reacció i també reflex i accident, però si has obert el futur, no hi haurà res que t'aturi.
7. Que per la teva boca parli la vida i digui: "No existeix res que pugui aturar-me!"
8. Profecia inútil i malvada que anuncia l'hecatombe del món. Jo afirmo que l'ésser humà no només haurà de continuar vivint, sinó que creixerà sense límit. I dic també que els qui neguen la vida desitgen robar tota esperança: cor palpitant de l'acte humà.
9. Vulgui la teva futura alegria que en els moments més ombrívols recordis aquesta frase: "La vida cerca el creixement, no la compensació del no-res".

XIII. ELS SENTITS PROVISIONALS

1. Quan, mogut per la compensació pendular, cerco sentits que justifiquin la meua existència, em dirigeixo cap a allò que necessito o crec necessitar. En tot cas, si no ho aconseguixo, o bé si ho aconseguixo, què passarà amb el meu sentit (en tant moviment en una direcció)?
2. Aquests sentits provisionals, necessaris per al desenvolupament de l'activitat humana, no fonamenten la meua existència. D'altra banda, si m'afirmo en una situació particular, què succeirà quan l'accident la desarticuli?
3. A menys que es vulgui reduir l'existència a l'esgotament o la frustració, serà menester descobrir un sentit que ni tan sols la mort (si fos l'accident) pugui esgotar o frustrar.
4. No podràs justificar l'existència si li poses com a finalitat l'absurd de la mort. Fins ara vam ser companys de lluita. Ni tu ni jo vam voler doblegar-nos davant cap déu. Així voldria recordar-te sempre. Per què, llavors, m'abandones quan vaig a desobeir la mort inexorable? Com és que hem dit "Ni tan sols els déus són per damunt de la vida!" i ara t'agenolles davant la negació de

la vida? Tu, fes com vulguis, però jo no abaixaré el cap davant cap ídol, encara que es presenti “justificat” per la fe en la raó.

5. Si la raó ha d'estar en funció de la vida, que serveixi per fer-nos saltar per damunt la mort. Que la raó, aleshores, elabori un sentit exempt de tot frustració, de tot accident, de tot esgotament.
6. No acceptaré al meu costat qui projecti una transcendència per temor, sinó qui s'alci en rebel·lió contra la fatalitat de la mort.
7. Per això, vull els sants que no temen, sinó que veritablement estimen. Vull els qui amb la seva ciència i raó vencen diàriament el dolor i el sofriment. I, realment, no veig diferència entre el sant i qui encoratja la vida amb la seva ciència. Quins exemples millors, quins guies superiors a aquests guies?
8. Un sentit que vulgui anar més lluny que allò que és provisional no admetrà la mort com la fi de la vida, sinó que afirmarà la transcendència com a desobediència màxima al Destí aparent. I aquell que afirmi que les seves accions desencadenen esdeveniments que es continuen en altres, té entre les seves mans part del fil de l'eternitat.

XIV. LA FE

1. Sempre que escolto la paraula “fe” una sospita salta en el meu interior.
2. Cada cop que algú parla de la “fe” em pregunto a què serveix això que s'enuncia.
3. He vist la diferència que hi ha entre fe ingènua (també coneguda com a “credulitat”) i aquella altra violenta i injustificada que dona lloc al fanatisme. Cap de les dues no és acceptable, ja que, mentre una obre la porta a l'accident, l'altra imposa el seu paisatge enfebrat.
4. Però quelcom important ha de tenir aquesta força tremenda capaç de mobilitzar la millor causa. Que la fe sigui una creença amb el fonament en la seva utilitat per a la vida!
5. Si s'afirma que la fe i la ciència s'oposen, replicaré que he d'acceptar la ciència, mentre que no s'oposi a la vida.
6. Res no impedeix que la fe i la ciència, si tenen la mateixa direcció, produeixin l'avenç auxiliant l'entusiasme a l'esforç sostingut.
7. I qui vulgui humanitzar, que ajudi a aixecar els ànims assenyalant la possibilitat futura. Serveix potser a la vida la derrota anticipada de l'escèptic? Podria la ciència haver-se sostingut sense la fe?
8. Heus aquí una mena de fe que va contra la vida, aquesta fe que afirma: “La ciència destruirà el nostre món!”. Quant millor serà posar fe en humanitzar la ciència cada dia i actuar per tal que triomfi la direcció amb què ja fou dotada des del seu naixement.
9. Si una fe obre el futur i dona sentit a la vida i l'orienta des del sofriment i la contradicció cap a tota acció vàlida, llavors la seva utilitat és manifesta.
10. Aquesta fe, així com la que es diposita en un mateix, en els altres i en el món que ens envolta, és útil a la vida.

11. En dir: “La fe és útil!”, segurament hauràs de molestar alguna oïda particularment sensible, però això no ha de preocupar-te, ja que, aquest músic, si s'examina una mica, reconeixerà com és d'útil també per a ell la fe, encara que provingui d'un instrument diferent del que tu toques.
12. Si aconsegueixes fe en tu mateix i en el millor d'aquells que t'envolten, fe en el nostre món i en la vida sempre oberta al futur, tot problema que fins avui et semblava invencible empetitirà.

XV. DONAR I REBRE

1. Vegem quina relació estableixes amb el teu paisatge extern. Potser consideres els objectes, les persones, els valors, els afectes, com coses exposades davant teu perquè triïs i devoris, d'acord amb les teves especials apetències. Aquesta visió centrípeta del món probablement marcarà la teva contradicció des del pensament fins als músculs.
2. Si aquest és el cas, amb seguretat que tot el que es refereix a tu serà molt preuat: tant els teus plaers, com el teu sofriment. És difícil que vulguis sobrepassar els teus problemes íntims, ja que hi reconeixes un to que, per damunt de totes les coses, és teu. Des del pensament fins als músculs, tot està educat per contraure, no per deixar anar. I, d'aquesta manera, tot i procedir amb generositat, el càlcul motiva el teu despreniment.
3. Tot entra. Res no surt. Llavors, tot s'intoxica, des dels teus pensaments als teus músculs.
4. I intoxicques tots els que t'envolten. Com podries, després, reprovar la seva “ingratitude” envers tu?
5. Si parlem del “donar” i “d'ajuda”, tu pensaràs sobre què et poden donar o sobre com t'han d'ajudar. Però vet aquí que la millor ajuda que podrien donar-te consisteix a ensenyar-te a relaxar la teva contracció.
6. Dic que el teu egoisme no és un pecat, sinó el teu error de càlcul fonamental, perquè has cregut, ingènuament, que rebre és més que donar.
7. Recorda els millors moments de la teva vida i comprendràs que sempre van estar relacionats amb un donar després. Aquesta sola reflexió hauria de ser suficient per canviar la direcció de la teva existència... Però no serà suficient.
8. És d'esperar que parli per a un altre, no per a tu, atès que hauràs entès frases com: “humanitzar la terra”, “obrir el futur”, “sobrepassar el sofriment en el món que t'envolta”, i altres més que tenen com a base la capacitat de donar.
9. “Estimar la realitat que es construeix” no és posar com a clau del món la solució als problemes propis.
10. Acabem això: vols sobrepassar la teva contradicció profunda? Aleshores, produeix accions vàlides. Si ho són, serà perquè estàs ajudant els que t'envolten.

XVI. ELS MODELS DE VIDA

1. En el teu paisatge intern hi ha una dona o un home ideal que busques en el paisatge extern a través de tantes relacions i sense poder tocar mai. Excepte el període curt en què l'amor complet enlluerna amb la seva guspira, aquests pedrenyals no coincideixen en un punt precís.
2. Cadascú i a la seva manera llança la seva vida cap al paisatge extern i cerca completar els seus models ocults.
3. Però el paisatge extern va imposant lleis pròpies i, passat un temps, allò que fou el somieig més acaronat acaba sent una imatge per la qual ara s'experimenta vergonya o, si més no, un record esmorteït. No obstant això, existeixen models profunds que dormen en l'interior de l'espècie humana i esperen el seu moment oportú. Aquests models són la traducció dels impulsos que el propi cos lliura a l'espai de representació.
4. No discutirem ara l'origen ni la consistència d'aquests models; ni parlarem tampoc de la complexitat del món en què es troben. Simplement, haurem d'anotar la seva existència i destacar que la seva funció és compensar necessitats i aspiracions que, alhora, motiven l'activitat cap al paisatge extern.
5. Les cultures i els pobles donen la seva resposta singular al paisatge extern, sempre tenyida per models interns que el propi cos i la història, han anat definint.
6. És savi qui coneix els seus models profunds i és encara més savi qui pot posar-los al servei de les causes millors.

XVII. EL GUIA INTERN

1. Qui és tan admirat per tu, que voldries haver estat ell?
2. Preguntaré més suaument. Qui t'és exemplar, de tal manera que desitgis incorporar algunes de les seves particulars virtuts?
3. Potser alguna vegada en la teva pena o confusió has apel·lat al record d'algú que, existent o no, acudí com a imatge reconfortant?
4. Parlo de models particulars als quals podem anomenar "guies" interns, que de vegades coincideixen amb persones externes.
5. Aquests models que has volgut seguir des de petit, anaren canviant només en la capa més externa del teu sentir diari.
6. He vist com els infants juguen i parlen amb els seus companys imaginaris i amb els seus guies. També he vist la gent d'edats diferents connectar-hi amb oracions fetes amb unció sincera.
7. Com amb més força es van fer les crides, des de més lluny acudiren aquests guies que portaren el millor senyal. Per això vaig saber que els guies més profunds són els més poderosos. Malgrat això, només una gran necessitat pot despertar-los de la seva letargia mil·lenària.

8. Un model d'aquesta mena "posseeix" tres atributs importants: força, saviesa i bondat.
9. Si vols saber més de tu mateix, observa quines característiques tenen aquells homes o dones que admires. I fixa't que les qualitats que més n'aprecies actuen en la configuració dels teus guies interns. Considera que, encara que la teva referència inicial hagi desaparegut amb el temps, en el teu interior restarà una "empremta" que continuarà motivant-te cap al paisatge extern.
10. I si vols saber com s'interpenetren les cultures, a més del mode de producció d'objectes, estudia el mode de difusió dels models.
11. Importa, doncs, que dirigeixis la teva atenció a les millors qualitats de les altres persones, perquè impulsaràs cap al món allò que hagi acabat de configurar dins teu.

XVIII. EL CANVI

Mirem enrere per un instant.

Considerem l'ésser humà en lligam i influència total amb el món. Vàrem dir que la seva acció es manifesta en el paisatge extern, segons com es va formant el seu paisatge intern. Aquesta acció és variada, però el que defineix una vida és la seva activitat contradictòria o unitiva. D'altra banda, la contradicció inverteix la vida i produeix sofriment, alhora que contamina el món. Els actes d'unitat obren el futur i fan retrocedir el sofriment en un mateix i en el món.

"Humanitzar la terra" és el mateix que "donar" en actes unitius. Tot objectiu que conclogui en el rebre, només pot tenir un sentit provisional. El seu destí és conduir a la contradicció.

Existeix una gran energia que es pot mobilitzar al servei de la vida: és la fe. També, en el paisatge intern, es mouen altres forces que motiven l'activitat cap al paisatge extern: són els "models".

1. Definitivament, la pregunta és aquesta: vols superar l'abisme?
2. Potser ho vols fer. Però, com prendràs una direcció nova, si l'allau ja s'ha després i arrossega tot el que troba?
3. Qualsevol que sigui la teva decisió, falta saber amb quins mitjans i amb quina energia comptaràs per poder executar el canvi.
4. Encara que la teva elecció sigui molt teva, voldria indicar-te que canviar la direcció de la teva vida no és quelcom que puguis realitzar només amb recursos de treball intern, sinó actuant decididament en el món, modificant conductes.
5. Suma a la tasca el teu medi immediat, aquest que influeix decisivament sobre tu i sobre el qual tu influeixes. I com ho faràs? No hi ha altra manera que aquesta: despertar la fe que la conversió de la vida invertida és possible.
6. Aquest és el punt en què et deixo. Si et disposes a modificar la teva vida, transformaràs el món i no triomfarà l'abisme, sinó allò que el sobrepassi.

EI PAISATGE HUMÀ

I. ELS PAISATGES I LES MIRADES

1. Parlem de paisatges i mirades i reprenem allò que hem dit en algun altre lloc: “Paisatge extern és allò que percebem de les coses, paisatge intern és allò que en tamisem amb el sedàs del nostre món intern. Aquests paisatges són un i constitueixen la nostra visió indissoluble de la realitat”.
2. Ja en els objectes externs percebuts, una mirada ingènua pot fer confondre “allò que es veu” amb la realitat mateixa. Hi haurà qui encara vagi més lluny i cregui que recorda la “realitat” tal com va ser. I no faltaran un tercer que confongui la seva il·lusió, la seva al·lucinació o les imatges dels seus somnis, amb objectes materials que en realitat han estat percebuts i transformats en estats de consciència diferents.
3. Que en els records i en els somnis apareguin deformats objectes anteriorment percebuts, no sembla que porti dificultats a la gent raonable. Però que els objectes percebuts estiguin sempre coberts pel mantell multicolor d’altres percepcions simultànies i pels records que en aquell moment actuen; que percebre sigui un mode global de ser entre les coses, un to emotiu i un estat general del propi cos... això, com a idea, desorganitza la fotesa de la pràctica diària del fer amb les coses i entre les coses.
4. Succeeix que la mirada ingènua pren el món “extern” amb el propi dolor o la pròpia alegria. Miro no només amb l’ull sinó també amb el cor, amb el record suau, amb la sospita ominosa, amb el càlcul fred, amb la comparació sigil·losa. Miro a través d’al·legories, signes i símbols que no veig en el mirar, però que hi actuen, així com no veig l’ull ni l’actuar de l’ull quan miro.
5. Per això, per la complexitat del percebre, quan parlo de la realitat externa o interna prefereixo fer-ho emprant el vocable “paisatge” en lloc del vocable “objecte”. I amb això dono per entès que esmento blocs, estructures i no la individualitat aïllada i abstracta d’un objecte. També m’importa destacar que a aquests paisatges corresponen actes del percebre als quals anomeno “mirades” (envaint, potser il·legítimament, nombrosos camps que no es refereixen a la visualització). Aquestes “mirades” són actes complexos i actius, organitzadors de “paisatges” i no simples i passius actes de recepció d’informació externa (dades que arriben als meus sentits externs), o actes de recepció d’informació interna (sensacions del propi cos, records i apercepcions). No cal dir que en aquestes implicacions mútues de “mirades” i “paisatges”, les distincions entre allò que és intern i allò que és extern s’estableixen segons direccions de la intencionalitat de la consciència i no com voldria l’esquematisme ingenu que es presenta davant els escolars.
6. Si això està entès, quan parli de “paisatge humà” es comprendrà que esmento un tipus de paisatge extern constituït per persones i també per fets i intencions humanes plasmades en objectes, tot i que l’ésser humà com a tal no hi sigui ocasionalment present.
7. Convé, a més, distingir entre món intern i “paisatge intern”; entre natura i “paisatge extern”; entre societat i “paisatge humà” i cal recalcar que en esmentar “paisatge”, sempre s’implica a qui mira, a diferència dels altres casos en què món intern (o psicològic), natura i societat, apareixen ingènuament com existents en si, exclosos de tota interpretació.

II. ALLÒ QUE ÉS HUMÀ I LA MIRADA EXTERNA

1. Res de substancial no ens diu l'afirmació: "l'home es constitueix en un medi" i que mercès a aquest medi (natural per a uns, social per a d'altres i les dues coses per a alguns més), l'ésser humà es "constitueix" (?). Tal inconsistència s'agreuja si es destaca la relació "constitueix" i dona per admesa la comprensió dels termes "home" i "medi", ja que se suposa que "medi" és allò que envolta o bé submergeix l'ésser humà i "home" és allò que és a dins o submergit en aquest "medi". Seguim doncs com a l'inici en un cercle de vacuïtats. No obstant això, advertim que les dues expressions relacionades assenyalen entitats separades i que existeix la intenció d'unir aquesta separació amb una relació trucada, amb la paraula "constitueix". La paraula "constitueix" té implicacions de gènesi, és a dir, d'explicació de quelcom des del seu origen.
2. Això no seria d'interès si no se'ns presentés com un paradigma d'asserccions diferents que durant mil·lennis han presentat una imatge de l'ésser humà vist des de la banda de les coses i no vist des de la mirada que mira les coses. Perquè dir "l'home és l'animal social", o dir "l'home és fet a semblança de Déu", posa la societat o Déu com els qui miren l'home, atès que la societat i Déu només es conceben, es neguen o s'accepten des de la mirada humana.
3. I així, en un món en què des de l'antiguitat s'instal·là una mirada inhumana, s'instal·laren també comportaments i institucions que aclapararen allò que és humà. D'aquesta manera i entre altres coses, en l'observació de la natura es va preguntar per la naturalesa de l'home i es va respondre com es respon per un objecte natural.
4. Fins i tot els corrents de pensament que presentaren l'ésser humà com a subjecte sotmès a transformació contínua, van treballar pensant allò que és humà des de la mirada externa, des d'emplaçaments diferents del naturalisme històric.
5. És la idea subjacent de "naturalesa humana" la que ha correspost a la mirada externa sobre allò que és humà. Però, sabent que l'home és l'ésser històric, el mode d'acció social del qual transforma la seva pròpia naturalesa, el concepte de "naturalesa humana" apareix supeditat al quefer, en l'existir, i sotmès a les transformacions i desvetllaments que aquest existir orienti. D'aquesta manera, el cos com a pròtesi de la intenció s'estén en les seves potencialitats i humanitza el món. I aquest món ja no pot ser vist com a simple exterioritat sinó com a "paisatge" natural o humà, sotmès a transformacions humanes actuals o possibles. És en aquest fer on l'home es transforma a si mateix.

III. EL COS HUMÀ COM A OBJECTE DE LA INTENCIÓ

1. El cos com a objecte natural pot passar per modificacions naturals i, per descomptat, és susceptible de transformació no només en les seves expressions més externes sinó en el seu funcionament íntim, mercè a la intenció humana. Vist així, el cos propi com a pròtesi de la intenció cobra la seva rellevància més gran. Però des del govern immediat (sense intermediació) del cos propi, a l'adequació d'aquest a altres necessitats i altres desiguis, transcorre un procés social que no depèn de l'individu aïllat sinó que n'implica d'altres.

2. La propietat sobre la meua estructura psicofísica es dona gràcies a la intencionalitat, mentre que els objectes externs se m'apareixen aliens a la meua propietat immediata i només són governables mediatament (per acció del meu cos). Però un tipus particular d'objecte és el cos de l'altre que intueixo com a propietat d'una intenció aliena. I aquesta estranyesa em col·loca "vist des de fora", vist des de la intenció de l'altre. Per això, la visió que tinc de l'estrany és una interpretació, un "paisatge" que s'estendrà a tot objecte que porti la marca de la intenció humana, tot i que hagi estat produït o manipulat per algú actual o pretèrit. En aquest "paisatge humà" puc anorrear la intenció d'altres i considerar-los pròtesis del meu propi cos i en aquest cas haig de "buidar" la seva subjectivitat totalment o, almenys, en aquelles regions del pensar, el sentir o l'actuar que desitjo governar de manera immediata. Aquesta objectivació necessàriament em deshumanitza i així justifico la situació per l'acció d'una força major no controlada per mi (la "Passió", "Déu", la "Causa", la "Desigualtat natural", el "Destí", la "Societat", etc.).

IV. MEMÒRIA I PAISATGE HUMÀ

1. Davant d'un paisatge desconegut apelo a la meua memòria i adverteixo allò que és nou per "reconeixement" de la seva absència en mi. Això m'ocorre també amb un paisatge humà on el llenguatge, el vestir i els usos socials contrasten fortament amb aquell paisatge en què tinc formats els meus records. Però en societats en què el canvi és lent, el meu paisatge anterior tendeix a imposar-se a aquestes novetats que percebo com "irrellevants".
2. I ocorre que, en viure en societats de modificacions ràpides, tendixo a desconèixer el valor del canvi o a considerar-lo com "desviament", sense entendre que la pèrdua interior que experimento és la pèrdua del paisatge social en què es va configurar la meua memòria.
3. Pel que he esmentat, comprenc que quan una generació accedeix al poder tendeix a plasmar externament els mites i les teories, les apetències i els valors d'aquells paisatges avui inexistents, però que encara viuen i actuen des del record social en què es va formar aquest conjunt. I aquell paisatge fou assimilat com a paisatge humà pels fills i com "irrellevància" o "desviament" pels seus pares. I per més que les generacions lluitin entre si, la que advé al poder es converteix immediatament en retardatària en imposar el seu paisatge de formació a un paisatge humà ja modificat o que ella mateixa va contribuir a modificar. D'aquesta manera, en la transformació que instaura un nou conjunt hi ha el retard que arrossega des de la seva època de formació. I contra aquest retard xoca un nou conjunt que s'està formant.

Quan he parlat del "poder" a què accedeix una generació, imagino que s'ha entès bé, m'he referit a les seves diferents expressions: polítiques, socials, culturals, etc.

V. DISTÀNCIA QUE IMPOSA EL PAISATGE HUMÀ

1. Tota generació té la seva astúcia i no vacil·larà a apel·lar a la renovació més sofisticada si amb aquest recurs augmenta el seu poder. Malgrat tot, això la porta a dificultats innumerables, ja que la transformació que ha posat en marxa arrossega cap al futur aquella societat que en la dinàmica de l'avui és ja contradictòria amb el paisatge social intern que es volia mantenir. Per això dic que “cada generació té la seva astúcia”, però també té el seu parany.
2. Amb quin paisatge humà s'enfronta l'apetència injustificada? Per començar, amb un paisatge humà percebut diferent del paisatge recordat. Però a més, amb un paisatge humà que no coincideix amb el to afectiu, amb el clima emotiu general del record de persones, edificis, carrers, oficis, institucions. I aquest “allunyament” o “estranyesa” mostra clarament que tot paisatge percebut és una realitat diferent i global d'aquella recordada, encara que es tracti d'allò que és quotidià o familiar. Així és que les apetències que durant tant de temps acaronaren la possessió d'objectes (coses, persones, situacions) van resultar defraudades en el seu compliment. I aquesta és la distància que imposa la dinàmica del paisatge humà a tot record sostingut individualment o col·lectivament; sostingut per un o per molts, o per tota una generació que coexisteix en un mateix espai social i està nimbada per un rerefons emotiu similar! Com d'allunyat es queda l'acord, respecte d'un objecte, quan és considerat per generacions diferents o representants d'èpoques diferents que coexisteixen en el mateix espai! I si sembla que parlem d'enemics, haig de destacar que aquests abismes s'obren ja entre aquells que semblen coincidir en els seus interessos.
3. Mai no es toca de la mateixa manera un mateix objecte, i mai no se sent dues vegades una mateixa intenció. I això que crec percebre com a intenció en altres és només una distància que interpreto cada vegada de manera diferent. Així, el paisatge humà, la nota distintiva del qual és la intenció, posa de relleu l'estranyament que en el seu moment molts van advertir pensant que seria, potser, producte de condicions objectives d'una societat no solidària que llançava a l'exili la consciència desposseïda. I en equivocar aquells la seva apreciació respecte a l'essència de la intenció humana, van trobar que la societat que ells van construir amb esforç es va abismar generacionalment i es va estranyar davant de si mateixa a mesura que va augmentar l'acceleració del seu paisatge humà. Altres societats desplegades segons esquemes diferents van rebre un impacte idèntic, amb la qual cosa avui queda demostrat que els problemes fonamentals de l'ésser humà han de resoldre's tenint com a objectiu la intenció que transcendeix l'objecte i de la qual l'objecte social és només la seva morada. I, tanmateix, tota la natura, incloent-hi el cos humà, ha de ser compresa com la llar de la intenció transformadora.
4. La percepció del paisatge humà és confrontació de mi mateix i compromís emotiu, la qual cosa em nega o em llança cap endavant. I des del meu “avui”, agregant records, soc succionat per la intenció de futur. Aquest futur que condiona l'avui, aquesta imatge, aquest sentiment confús o volgut, aquest fer, escollit o imposat, també marca el meu passat, perquè canvia allò que crec que ha estat el meu passat.

VI. L'EDUCACIÓ

1. La percepció del paisatge extern i la seva acció sobre ell comprometen el cos i una manera emotiva de ser en el món. Per descomptat que també compromet la visió mateixa de la realitat, tal com he comentat en el seu moment. Per això crec que educar és, bàsicament, habilitar les noves generacions en l'exercici d'una visió no ingènua de la realitat, de manera que la seva mirada tingui en compte el món no com una suposada realitat objectiva en si mateixa, sinó com l'objecte de transformació al qual l'ésser humà aplica la seva acció. Però en aquest moment no parlo de la informació sobre el món, sinó de l'exercici intel·lectual d'una visió particular sense prejudicis sobre els paisatges i d'una pràctica atenta sobre la pròpia mirada. Una educació elemental ha de tenir en compte l'exercici del pensar coherent. En aquest cas, no parlem de coneixement estricte sinó de contacte amb els propis registres del pensar.
2. En segon lloc, l'educació hauria de comptar amb l'esperó de la captació i la desimboltura emotiva. Per això, l'exercici de la representació, per una banda, i el de l'expressió per una altra, així com la perícia en el maneig de l'harmonia i el ritme, hauran de ser considerats a l'hora de planificar una formació integral. Però el que hem comentat no té per objecte la instrumentació de procediments amb la pretensió de "produir" talents artístics, sinó amb la intenció que els individus prenguin contacte emotiu amb si mateixos i amb d'altres, sense els trastorns a què indueix una educació de la segregació i la inhibició.
3. En tercer lloc, hauria de tenir-se en compte una pràctica que posés en joc tots els recursos corporals de manera harmònica i aquesta disciplina s'assemblaria més a una gimnàstica realitzada amb art que a l'esport, ja que aquest no forma integralment sinó de manera unilateral. Perquè aquí es tracta de prendre contacte amb el propi cos i de governar-lo amb desimboltura. Per això, l'esport no hauria de ser considerat com una activitat formativa, però seria important el seu cultiu tenint per base la disciplina comentada.
4. Fins aquí he parlat de l'educació, entenent-la des del punt de vista d'activitats formatives per a l'ésser humà en el seu paisatge humà, però no he parlat de la informació que es relaciona amb el coneixement, amb la incorporació de dades a través de l'estudi i de la pràctica com a forma d'estudi.

VII. LA HISTÒRIA

1. Mentre es continuï pensant el procés històric des d'una mirada externa, serà inútil explicar-lo com el desplegament creixent de la intencionalitat humana en la seva lluita per superar el dolor (físic) i el sofriment (mental). Segons això, alguns es preocuparan per desvetllar les lleis íntimes de l'esdevenir-se humà, des de la matèria, des de l'esperit, des de certa raó, però en veritat el mecanisme intern que es busqui sempre serà vist des de "fora" de l'home.
2. Per descomptat que es continuarà entenent el procés històric com el desenvolupament d'una forma que, a la fi, no serà sinó la forma mental d'aquells que vegin així les coses. I no importa a quin tipus de dogma s'apel·li perquè el rerefons que dicti aquesta adhesió sempre serà allò que es vulgui veure.

VIII. LES IDEOLOGIES

1. Les ideologies, que en alguns moments històrics s'imposaven i mostraven la seva utilitat per orientar l'acció i interpretar el món en què es desenvolupaven tant individus com conjunts humans, van ser desplaçades per d'altres, la fita més gran de les quals va consistir a aparèixer com la realitat mateixa, com allò més concret i immediat i exempt de tota "ideologia".
2. Així, els oportunistes d'altres temps, que es van caracteritzar per traïr tot compromís, van aparèixer en les èpoques de crisi de les ideologies i es van anomenar a si mateixos "pragmàtics" o "realistes", sense saber d'on provenien aquestes paraules. En tot cas, van exhibir, amb una falta total de pudor, el seu esquematisme fals i el van presentar com el nivell màxim del "desenvolupament" de la intel·ligència i la virtut.
3. En accelerar-se el canvi social, les generacions successives s'allunyaren entre si més ràpidament, ja que el paisatge humà en què es van formar es va distanciar progressivament del paisatge humà en què havien d'actuar. Això les va deixar orfes de tota teoria i de tot model de conducta. Per tant, van necessitar donar respostes cada vegada més ràpides i més improvisades i es van fer "conjunturals" i puntuals en l'aplicació de l'acció, amb la qual cosa tota idea de procés i tota noció d'historicitat va anar declinant i va créixer, en canvi, una mirada analítica i fragmentària.
4. Els cíncics pragmàtics van resultar ser nets vergonyants d'aquells esforços constructors de "consciències dissortades" i fills d'aquells que van denunciar les ideologies com a "emascaraments" de la realitat. Per això, en tot pragmatisme, va quedar l'empremta de l'absolutisme de família. I així se'ls va escoltar dir: "Hem d'atenir-nos a la realitat i no a les teories". Però això els va portar dificultats innumerables quan van emergir corrents irracionalistes que al seu torn afirmaven: "Hem d'atenir-nos a la nostra realitat i no a les vostres teories".

IX. LA VIOLÈNCIA

1. Quan es parla de metodologia d'acció referida a la lluita política i social, s'al·ludeix amb freqüència al tema de la violència. Però hi ha qüestions prèvies a les quals el tema esmentat no és aliè.
2. Fins que l'ésser humà no faci realitat plenament una societat humana, és a dir, una societat en què el poder es trobi en el tot social i no en una part d'ell (sotmetent i objectivant el conjunt), la violència serà el signe sota el qual es duguï a terme tota activitat social. Per això, en parlar de violència, s'ha d'esmentar el món instituït, i si a aquest món s'oposa una lluita no-violenta s'ha de destacar, en primer lloc, que una actitud no-violenta ho és perquè no tolera la violència. De manera que no és el cas justificar un tipus de lluita determinat sinó definir les condicions de violència que imposa aquest sistema inhumà.
3. D'altra banda, confondre no-violència amb pacifisme porta a errors innumerables. La no-violència no necessita justificació com a metodologia d'acció, però el pacifisme necessita establir ponderacions sobre els fets que acosten o allunyen de la pau, entenent-la com un estat

de no-bel·ligerància. Per això el pacifisme enfronta temes com el del desarmament, fent d'això la prioritat essencial d'una societat, quan, en realitat, l'armamentisme és un cas d'amenaça de violència física que respon al poder instituit per un Estat manipulat per una minoria. El tema del desarmament és d'importància capital i si bé el pacifisme s'aboca a aquesta urgència, encara que tingui èxit en les seves demandes, no modificarà per això el context de la violència i, per descomptat, no podrà estendre's sinó artificiosament al planteig de la modificació de l'estructura social. És clar que també existeixen models diferents de pacifisme i basaments teòrics diferents dintre d'aquest corrent, però d'això no se'n deriva un planteig més gran. Si la seva visió del món fos més àmplia, segurament seriem en presència d'una doctrina que inclouria el pacifisme. En aquest cas hauríem de discutir els fonaments d'aquesta doctrina abans d'adherir o rebutjar el tipus de pacifisme que se'n derivi.

X. LA LLEI

1. “El dret de cadascú acaba on comença el dret dels altres”, per tant, “el dret dels altres acaba on comença el de cadascú”. Però com es posa èmfasi en la primera i no en la segona frase, tot fa sospitar que els qui sostenen aquest plantejament s'esmenten a si mateixos com “els altres”, és a dir com a representants dels altres, com a representants d'un sistema establert que es dona per justificat.
2. No han faltat els qui deriven la llei d'una suposada “naturalesa” humana, però com això ja ha estat discutit anteriorment, no aporta res al punt.
3. Gent pràctica no s'ha perdut en teoritzacions i han declarat que és necessària una llei per tal que existeixi la convivència social. També s'ha afirmat que la llei es fa per defensar els interessos d'aquells que la imposen.
4. Pel que sembla, és la situació prèvia de poder la que instal·la una llei determinada, que al seu torn legalitza el poder. Així és que el poder com a imposició d'una intenció, acceptada o no, és el tema central. Es diu que la força no genera drets, però aquest contrasentit pot acceptar-se si es pensa en la força només com a fet físic brutal, quan en realitat la força (econòmica, política, etc.) no necessita ser exposada perceptivament per fer-se present i imposar respecte. D'altra banda, fins i tot la força física (la de les armes, per exemple) expressada en la seva amenaça descarnada, imposa situacions que són justificades legalment. I no hem de desconèixer que l'ús de les armes, en una direcció o altra, depèn de la intenció humana i no d'un dret.
5. Qui viola una llei desconeix una situació imposada en el present i exposa la seva temporalitat (el seu futur) a les decisions d'altres. Però és clar que aquell “present” en què la llei comença a tenir vigència té arrels en el passat. El costum, la moral, la religió o el consens social solen ser les fonts invocades per justificar l'existència de la llei. Cada una d'elles, al seu torn, depèn del poder que la va imposar. I aquestes fonts són revisades quan el poder que les va originar ha decaigut o s'ha transformat de tal manera que el manteniment de l'ordre jurídic anterior comença a xocar contra “el que és raonable”, contra “el sentit comú”, etc. Quan el legislador canvia una llei, o bé el conjunt de representants del poble canvien la Constitució d'un país, aparentment no es viola la llei perquè els qui actuen no queden exposats a les decisions d'altres, és a dir, perquè tenen a les seves mans el poder o actuen com a representants d'un

poder i en aquestes situacions queda clar que el poder genera drets i obligacions, i no a l'inrevés.

6. Els Drets Humans no tenen la vigència universal que seria desitjable, perquè no depenen del poder universal de l'ésser humà sinó del poder d'una part sobre el tot i si les reclamacions més elementals sobre el govern del propi cos són trepitjades a totes les latituds, només podem parlar d'aspiracions que hauran de convertir-se en drets. Els Drets Humans no pertanyen al passat, són allà, en el futur, succionant la intencionalitat, alimentant una lluita que es revifa en cada nova violació al destí de l'home. Per això, tot reclam que es faci a favor seu té sentit, perquè mostra als poders actuals que no són omnipotents i que no tenen controlat el futur.

XI. L'ESTAT

1. S'ha dit que una nació és una entitat jurídica formada pel conjunt d'habitants d'un país regit pel mateix govern. Després s'ha estès la idea al territori d'aquell país. Però veritablement una nació pot existir al llarg de mil·lennis sense estar regida per un mateix govern, sense estar inclosa en un mateix territori i sense ser reconeguda jurídicament per cap Estat. El que defineix una nació és el reconeixement mutu que estableixen entre si les persones que s'identifiquen amb valors similars i que aspiren a un futur comú i això no té a veure ni amb la raça, ni amb la llengua, ni amb la història entesa com una "llarga duració que arrenca en un passat mític". Una nació pot formar-se avui, pot créixer cap al futur o fracassar demà i també pot incorporar altres conjunts al seu projecte. En aquest sentit, pot parlar-se de la formació d'una nació humana que no s'ha consolidat com a tal i que ha sofert persecucions i fracassos innumerables... sobretot ha patit el fracàs del paisatge futur.
2. A l'Estat que té a veure amb formes de govern determinades regulades jurídicament, se li atribueix l'estranya capacitat de formar nacionalitats i de ser ell mateix la nació. Aquesta ficció recent, la dels estats nacionals, pateix l'embat de la transformació ràpida del paisatge humà. Per això, els poders que van formar l'Estat actual i que el van dotar de simples atributs d'intermediació, es troben en situació de superar la forma d'aquell aparell aparentment concentrador del poder d'una nació.
3. Els "poders" de l'Estat no són els poders reals que generen drets i obligacions, que administren o executen pautes determinades. Però en créixer el monopoli de l'aparell i convertir-se en el successiu (o permanent) botí de guerra de faccions, s'ha acabat travant la llibertat d'acció dels poders reals i també entorpint l'activitat del poble, només en benefici d'una burocràcia cada vegada més inactual. Per això la forma d'Estat actual no convé a ningú, llevat dels elements més retardataris d'una societat. El punt és que a la descentralització progressiva i la disminució del poder estatal hauria de correspondre el creixement del poder del tot social. Allò que gestí i supervisi solidàriament el poble, sense el paternalisme d'una facció, serà l'única garantia que el grotesc Estat actual no sigui reemplaçat pel poder sense fre dels mateixos interessos que li van donar origen i que avui lluiten per imposar que sigui prescindible.
4. I un poble que estigui en situació d'augmentar el seu poder real (no mitjançat per l'Estat o pel poder de les minories) es trobarà en les millors condicions per projectar-se cap al futur com a avantguarda de la nació humana universal.

5. No s'ha de creure que la unió artificial de països en entitats supranacionals fa créixer el poder de decisió dels seus pobles respectius, com tampoc no el van fer créixer els imperis que van annexar territoris i nacions sota el domini homogeni de l'interès d'allò que és particular.
6. Si bé en les expectatives dels pobles rau la unitat regional de riqueses (o pobreses), en dialèctica amb poders extraregionals, i si succeeix que resulten beneficis provisionals d'aquestes unions, no per això queda resolt el problema fonamental d'una societat plenament humana. I qualsevol mena de societat que no sigui plenament humana serà sotmesa als setges i les catàstrofes que proporciona l'estranyament de les seves decisions a la voluntat dels interessos d'allò que és particular.
7. Si, com a resultat d'unions regionals, emergeix un Supraestat monstruós o el domini sense fre dels interessos d'antuvi (ara totalment homogeneïtzats) i imposa sofisticadament el seu poder al tot social, sorgiran conflictes innumerables que afectaran la base mateixa d'aquestes unions i les forces centrífugues prendran un impuls devastador. Si, en canvi, el poder de decisió del poble avança, la integració de les diverses comunitats serà també avantguarda d'integració de la nació humana en desenvolupament.

XII. LA RELIGIÓ

1. El que es diu de les coses i els fets, no són les coses ni els fets sinó les seves "figures" i hi tenen en comú una certa estructura. Gràcies a aquesta estructura comuna és que es poden esmentar les coses i els fets. Al seu torn, aquesta estructura no pot esmentar-se de la mateixa manera com s'esmenten les coses perquè és l'estructura d'allò que es diu (així com l'estructura de les coses i els fets). D'acord amb això, el llenguatge pot mostrar, però no dir, quan es refereix a allò que ho "inclou" tot (també el llenguatge mateix). Aquest és el cas de "Déu".
2. De Déu s'han dit coses diferents, però això apareix com un contrasentit quan s'adverteix el que es diu, el que es pretén dir.
3. De Déu res no es pot dir. Només es pot parlar d'allò que s'ha dit sobre Déu. Són moltes les coses que sobre ell s'han dit i molt el que pot dir-se sobre aquestes dites, sense que per això avancem sobre el tema Déu quant a Déu mateix.
4. Independentment d'aquests treballengües, les religions només poden ser d'interès profund si pretenen mostrar Déu i no dir sobre ell.
5. Però les religions mostren el que existeix en els seus paisatges respectius. Per això, una religió no és ni veritable ni falsa perquè el seu valor no és lògic. El seu valor radica en el tipus de registre interior que suscita, en l'acord de paisatges entre allò que es vol mostrar i el que efectivament és mostrat.
6. La literatura religiosa sol estar lligada a paisatges externs i humans i les característiques i els atributs dels seus déus no escapen a aquests paisatges. No obstant això, tot i que els paisatges externs i humans es modifiquin, la literatura religiosa pot avançar cap a altres temps. Això no és estrany, ja que un altre tipus de literatura (no religiosa) també pot ser seguida amb interès i amb emoció viva en èpoques molt distants. Tampoc no diu molt sobre la "veritat" d'un culte la seva

permanència en el temps, perquè formalitats legals i cerimònies socials passen de cultura en cultura i es continuen observant tot i desconèixer els seus significats d'origen.

7. Les religions irrompen en un paisatge humà i en un temps històric i se sol dir que llavors Déu es “revela” a l'home. Però alguna cosa ha passat en el paisatge intern de l'ésser humà perquè en aquell moment històric s'accepti tal revelació. La interpretació d'aquest canvi s'ha fet generalment des de “fora” de l'home, s'ha col·locat el canvi en el món extern o en el món social i amb això s'ha guanyat en certs aspectes, però s'ha perdut en comprensió del fenomen religiós quant a registre intern.
8. Però també les religions s'han presentat com externes i amb això han preparat el camp a les interpretacions esmentades.
9. Quan parlo de “religió externa” no m'estic referint a les imatges psicològiques projectades en icones, pintures, estàtues, construccions, relíquies (pròpies de la percepció visual). Tampoc esmento la projecció en cànctics, oracions (pròpies de la percepció auditiva) i la projecció en gests, postures i orientacions del cos en direccions determinades (pròpies de la percepció cinestèsica i cenestèsica). Per acabar, tampoc no dic que una religió sigui externa perquè compti amb els seus llibres sagrats o amb sacraments. Ni tan sols assenyalo una religió com externa perquè a la seva litúrgia agregui una església, una organització, unes dates de culte, un estat físic o una edat dels creients per efectuar operacions determinades. No, aquesta forma en què els partidaris d'una religió o altra lluiten mundanament entre si i atribueixen a l'altre bàndol un grau divers d'idolatria pel tipus d'imatge de preferència amb què uns i altres treballen, no fa a la substància de l'assumpte (a part de mostrar la total ignorància psicològica dels adversaris).
10. Anomeno “religió externa” tota religió que pretén dir sobre Déu i la voluntat de Déu en lloc de dir sobre allò que és religiós i sobre el registre íntim de l'ésser humà. I fins i tot el suport en un culte externalitzat tindria sentit si amb aquelles pràctiques els creients despertessin en si mateixos (mostressin) la presència de Déu.
11. Però el fet que les religions hagin estat fins avui externes correspon al paisatge humà en què van néixer i es van desenvolupar. Malgrat això, és possible el naixement d'una religió interna o la conversió de les religions a la religiositat interna, si és que han de sobreviure. Però això tindrà lloc en la mesura que el paisatge intern estigui en condicions d'acceptar una nova revelació. Això, al seu torn, es comença a albirar en aquelles societats en què el paisatge humà experimenta canvis tan severos que la necessitat de referències internes es fa cada vegada més imperiosa.
12. Res del que hem dit sobre les religions no pot mantenir-se avui, perquè els que han fet apologia o detracció fa temps que han deixat d'advertir el canvi intern en l'ésser humà. Si alguns pensaven les religions com a adormidores de l'activitat política o social, s'hi enfronten avui pel seu poderós impuls en aquests camps. Si altres les imaginaven imposant el seu missatge, troben que el seu missatge ha canviat. Els que creien que romandrien per sempre més, dubten avui de la seva eternitat i aquells que suposaven la seva desaparició a curt termini, assisteixen amb sorpresa a la irrupció de formes manifestament o larvadament místiques.
13. I en aquest camp són molt pocs els qui intueixen què ofereix el futur perquè són escassos els qui s'aboquen a la tasca de comprendre en quina direcció marxa la intencionalitat humana que, definitivament, transcendeix l'individu humà. Si l'home vol que alguna cosa nova es “mostri” és perquè allò que tendeix a mostrar-se ja opera en el seu paisatge intern. Però no és prenent ser representant d'un déu com el registre intern de l'home es converteix en habitació o paisatge d'una mirada (d'una intenció) transcendent.

XIII. ELS CAMINS OBERTS

1. Què hi ha del treball, dels diners, de l'amor, de la mort i de tants aspectes del paisatge humà tot just esbiaixats en aquests comentaris? Hi ha, per cert, tot el que qualsevol pot respondre sempre que vulgui fer-ho, tenint en compte aquesta forma d'encarar els temes, referint mirades a paisatges i comprenent que els paisatges canvien les mirades.
2. Pel que hem dit anteriorment, és innecessari parlar de coses noves si és que hi ha qui s'hi interessi i en la forma que hem emprat per parlar fins aquí, perquè ells poden parlar de la mateixa manera que nosaltres ho fariem. I, en canvi, si parléssim sobre coses que no interessin ningú, o amb una forma d'expressió que no permetés desvelar-les, seria un contrasentit continuar parlant per a altres.

NOTES A HUMANITZAR LA TERRA

LA MIRADA INTERNA

La mirada interna està dividida en vint capítols i cadascun en fragments. Els grans motius del llibre es poden agrupar d'aquesta manera:

- A. Els dos primers capítols són introductoris i presenten la intenció de qui explica, l'actitud de qui atén i la manera de portar endavant aquesta relació.
- B. Des del capítol III fins al XIII, es desenvolupen els tòpics més generals, explicats en deu «dies» de reflexió.
- C. El capítol XIII marca un canvi. De l'exposició general, es passa a considerar conductes i actituds davant la vida.
- D. Els capítols següents consideren el treball intern.

L'ordre dels temes és el següent:

- I. LA MEDITACIÓ - Objecte del llibre: conversió del sense-sentit en sentit.
- II. DISPOSICIÓ PER COMPRENDRE - Posició mental que es demana per entendre els temes.
- III. EL SENSE-SENTIT - El sentit de la vida i de la mort.
- IV. LA DEPENDÈNCIA - L'acció del medi sobre l'ésser humà.
- V. SOSPITA DEL SENTIT - Alguns fenòmens mentals no habituals.
- VI. SOMNI I DESPERTAR - Diferències entre nivells de consciència i percepció de la realitat (son, semison, vigília amb somieig i vigília plena). Sentits externs, interns i memòria.
- VII. PRESENÇA DE LA FORÇA - Ascens de la comprensió en vigília. Energia o força que rau i es trasllada en el cos.
- VIII. CONTROL DE LA FORÇA - Profunditat i superficialitat de l'energia, relacionada amb els nivells de consciència.
- IX. MANIFESTACIONS DE L'ENERGIA - Control i descontrol de l'energia.
- X. EVIDÈNCIA DEL SENTIT - Contradicció interna, unitat i continuïtat.
- XI. EL CENTRE LLUMINÓS - L'energia, lligada a l'al·legorització interna del «centre lluminós». Els fenòmens d'integració interna «ascendeixen cap a la llum». La dissolució interna es registra com a «allunyament de la llum».
- XII. ELS DESCOBRIMENTS - Circulació de l'energia. Nivells. Naturalesa de la força representada com a «llum». Els exemples dels pobles respecte d'aquests temes.
- XIII. ELS PRINCIPIS - Els principis com a referència de la unitat interna.
- XIV. LA GUIA DEL CAMÍ INTERN - Representació dels fenòmens que acompanyen les direccions de «baixada» i «pujada».

- XV. L'EXPERIÈNCIA DE PAU I EL PASSATGE DE LA FORÇA - Procediments.
- XVI. PROJECCIÓ DE LA FORÇA - Sentit de la «projecció».
- XVII. PÈRDUA I REPRESSIÓ DE LA FORÇA - Descàrregues energètiques. El sexe com a centre productor d'energia.
- XVIII. ACCIÓ I REACCIÓ DE LA FORÇA - L'associació de les representacions a càrregues emotives. L'evocació de la imatge lligada a estats emotius suscita (retorna) de nou els estats emotius associats. "L'agraïment" com a tècnica d'associació d'imatges a estats emotius, utilitzable en la vida quotidiana.
- XIX. ELS ESTATS INTERNS - Situacions mentals en què pot trobar-se qui està interessat en el treball intern.
- XX. LA REALITAT INTERIOR - Els processos mentals lligats a representacions al·legòriques del món extern.

EL PAISATGE INTERN

El paisatge intern està dividit en divuit capítols i cadascun en fragments. Els grans motius del llibre poden agrupar-se d'aquesta manera:

- A. Els dos primers capítols són introductoris i es dirigeixen al lector amb preguntes sobre la seva felicitat o el seu sofriment i sobre els seus interessos en la vida.
- B. Des del capítol III al VI s'estudien els diferents tipus de paisatges (extern, humà i intern) i la seva interacció.
- C. El capítol VII desenvolupa els temes del dolor, el sofriment i el sentit de la vida. Aquests punts i els referits a la validesa de l'acció en el món continuaran presents fins al capítol XIII.
- D. Des del capítol XIV al XVIII, es destaca com a tema central la direcció dels actes humans i els motius d'aquesta direcció, a l'hora que s'efectuen propostes de canvi en el sentit de la vida.

L'ordre dels temes és el següent:

- I. LA PREGUNTA - Indaga sobre la felicitat i el sofriment. Proposa una direcció de superació del sofriment.
- II. LA REALITAT - Discuteix la naturalesa d'allò que és «real», que compromet allò que es percep en la conformació de l'ésser humà.
- III. EL PAISATGE EXTERN - Destaca que tot paisatge extern varia d'acord a allò que succeeix en l'interior de qui ho percep.
- IV. EL PAISATGE HUMÀ - Mostra el paisatge humà que compromet la interioritat del subjecte. Nega que els bàndols o faccions actuals tinguin dret a exigir respostes elaborades per ells mateixos als problemes que es presenten en individus i societats. Afirmar la necessitat de definir l'acció en el món humà.

- V. EL PAISATGE INTERN - Explica que a la base del fer humà hi ha les creences. Però destaca que el paisatge intern no és només un camp de creences sinó també de records, percepcions i imatges. Fa notar que la relació paisatge intern-paisatge extern, és una estructura en què ambdós termes són correlats que poden ser presos com a actes o com a objectes alternadament.
- VI. CENTRE I REFLEX - Indica la possibilitat d'emplaçar-se en el centre del paisatge intern, des d'on qualsevol direcció que es triï és el seu reflex. D'altra banda, mostra que l'aprenentatge es realitza pel fer, no pel contemplar.
- VII. DOLOR, SOFRIMENT I SENTIT DE LA VIDA - Estableix diferències entre dolor físic i sofriment mental. En la frase: «humanitzar la terra», posa la clau del sentit de la vida i destaca la primacia del futur sobre els altres temps.
- VIII. EL GENET I LA SEVA OMBRA - Aquest capítol trenca la monotonia dels desenvolupaments anteriors amb un gir d'estil. No obstant això, torna sobre els problemes dels temps a la vida i hi busca l'arrel del record, la percepció i la imatge. Aquestes tres vies són considerades després com «les tres vies del sofriment» en la mesura que la contradicció inverteix els temps de la consciència.
- IX. CONTRADICCIÓ I UNITAT - Continua l'exposició sobre el joc dels temps. Marca diferències entre problemes quotidians o dificultats amb la contradicció. Respecte d'aquesta última, defineix les seves característiques. Efectua propostes de canvi en l'organització del paisatge intern.
- X. L'ACCIÓ VÀLIDA - Explica que no solament la contradicció genera sofriment, sinó tota inversió en el corrent creixent de la vida. Destaca la importància de l'«acció vàlida» com a acte d'unitat que supera la contradicció. Aquest capítol planteja una crítica velada als fonaments de la moral, ja que no estan elaborats d'acord amb la necessitat de donar unitat a l'ésser humà i donar referències per superar la contradicció i el sofriment.
- XI. PROJECCIÓ DEL PAISATGE INTERN - Destaca que els actes contradictoris o unitius comprometen el futur d'aquell que els produeix i d'aquells que hi estan en contacte. En aquest sentit, la contradicció individual «contamina» d'altres i la unitat individual produeix també efectes en els altres.
- XII. COMPENSACIÓ, REFLEX I FUTUR - En el rerefons d'aquest capítol hi ha l'antiga discussió entre determinisme i llibertat. Es fa una ullada molt ràpida a la mecànica dels actes com a joc d'accions compensatòries i també com a reflex del paisatge extern, sense deixar de banda l'accident com un altre fenomen que inhabilita tot projecte humà. Finalment, destaca la cerca del creixement de la vida sense límit, com a salt sobre les condicions determinants.
- XIII. ELS SENTITS PROVISIONALS - Esbossa una dialèctica entre «sentits provisionals» i «sentit de la vida». Posa com a valor màxim l'afirmació de la vida i insinua que la rebel·lió contra la mort és el motor de tot progrés.
- XIV. LA FE - Considera la impressió de sospita que s'experimenta en escoltar la paraula «fe». Marca després diferències entre fe ingènua, fe fanàtica i fe al servei de la vida. Dona a la fe importància especial com a energia mobilitzadora de l'entusiasme vital.
- XV. DONAR I REBRE - Estableix que el fet de donar (a diferència del fet de rebre, que és centrípet i mor en el subjecte mateix) obre el futur i que tota acció vàlida va en aquesta direcció. És pel fet de donar que pot modificar-se la direcció d'una vida contradictòria.
- XVI. ELS MODELS DE VIDA - Explica els «models» com imatges que motiven activitats cap al món extern. Fa notar la modificació que pateixen aquestes imatges amb el canvi del paisatge intern.

XVII. EL GUIA INTERN - Refereix que existeixen models en el paisatge intern que són exemples d'acció per al subjecte. A aquests models se'ls pot anomenar «guies interns».

XVIII. EL CANVI – S'estudia la possibilitat del canvi voluntari en la conducta de l'ésser humà.

EL PAISATGE HUMÀ

El paisatge humà està dividit en tretze capítols i cadascun en fragments. Els grans motius del llibre poden agrupar-se d'aquesta manera:

- A. Els cinc primers capítols estan dedicats a esclarir el significat de paisatge humà i de mirada que es refereix a aquest paisatge.
- B. Els set capítols següents s'abocuen a qüestions diferents que es presenten en el paisatge humà.
- C. El capítol tretze, alhora que dona per acabats els desenvolupaments, invita el lector a continuar l'estudi d'assumptes importants que han estat tocats de gairell en l'obra.

L'ordre dels temes és el següent:

- I. ELS PAISATGES I LES MIRADES - Estableix diferències entre paisatge intern, extern i humà. Comencen les distincions entre tipus diferents de «mirades».
- II. ALLÒ QUE ÉS HUMÀ I LA MIRADA EXTERNA - Es considera el que s'ha dit sobre l'ésser humà des de la «mirada externa».
- III. EL COS HUMÀ COM A OBJECTE DE LA INTENCIÓ - La intencionalitat i el govern del propi cos sense intermediació. L'objectivació del cos de l'altre i el «buidament» de la seva subjectivitat.
- IV. MEMÒRIA I PAISATGE HUMÀ - La no coincidència entre el paisatge humà percebut actualment i el paisatge humà corresponent al temps de formació de qui percep.
- V. DISTÀNCIA QUE IMPOSA EL PAISATGE HUMÀ - Les distàncies entre paisatge humà percebut i paisatge humà representat no es donen tan sols per una diferència de temps, sinó de modes d'estar en el món mitjançant l'emoció i la presència del propi cos.
- VI. L'EDUCACIÓ - S'opina que una educació integral ha de tenir en compte el pensar coherent com a contacte amb els registres propis del pensar; ha de considerar la captació i el desenvolupament emotiu com a contacte amb si mateix i amb d'altres i no ha d'eludir pràctiques que posin en joc tots els recursos corporals. Es fan distincions entre educació com a formació, informació com a incorporació de dades a través de l'estudi i de la pràctica com a forma d'estudi.
- VII. LA HISTÒRIA - Fins ara la història ha estat vista des de «fora», sense tenir en compte la intencionalitat humana.

- VIII. LES IDEOLOGIES - En èpoques de crisi de les ideologies sorgeixen ideologemes que pretenen representar la realitat mateixa. És el cas de l'anomenat «pragmatisme».
- IX. LA VIOLÈNCIA - La no-violència com a metodologia de lluita política i social no requereix justificacions. El que necessita justificació per imposar-se és un sistema en què domina la violència. D'altra banda, s'estableixen distincions entre pacifisme i no-violència.
- X. LA LLEI - Es discorre entorn de l'origen de la llei i el tema del poder com a premissa de tot dret.
- XI. L'ESTAT - L'Estat com a aparell intermediari del poder real d'una part de la societat amb el tot social.
- XII. LA RELIGIÓ - Les religions com a «externitat», ja que pretenen parlar de Déu i no del registre intern de Déu en l'ésser humà.
- XIII. ELS CAMINS OBERTS - Conclusió del llibre i invitació al lector a estudiar i desenvolupar temes importants del paisatge humà que no han estat tractats en l'obra.